

Barcelona, 27 juny 2024

Agendes Urbanes a la Mediterrània

Lliçons i oportunitats per a la planificació
i implementació del desenvolupament urbà
sostenible a la Mediterrània

Amb la col·laboració de:

Generalitat
de Catalunya

ÍNDEX

1. Introducció	3
2. Lliçons apreses en la planificació i implementació d'un desenvolupament urbà sostenible a la Mediterrània	5
3. Reptes i oportunitats per planificar i implementar el desenvolupament urbà sostenible a la Mediterrània	39
3.1 Reptes i oportunitats en la planificació	41
3.2 Reptes i oportunitats d'implementació	48
4. Vectors d'acceleració	54
5. Conclusions	61
6. Seguiment	67
Casos d'estudi	
• Catalunya	70
• Municipalitat del Gran Amman	71
• Diputació de Barcelona	72
• Esmirna	73
• Màlaga	74
• Tànger-Tetuan-Al Hoceima	75
• Unió de Municipis de la Romagna Faentina	76

Annexos

1. Introducció

El Departament de Territori de la Generalitat de Catalunya, en col·laboració amb MedCities, va acollir el 27 de juny de 2024 la Jornada sobre agendes urbanes a la Mediterrània. L'esdeveniment es va centrar en l'intercanvi d'estratègies i bones pràctiques per al desenvolupament territorial sostenible a les ciutats i regions mediterrànies. En el marc de l'Agenda Urbana de Catalunya – Agenda dels pobles i ciutats Catalunya 2050, la jornada va tenir com a objectiu fomentar el diàleg i la cooperació entre municipis i governs regionals del nord i del sud de la Mediterrània.

L'**Agenda Urbana de Catalunya – Agenda dels pobles i ciutats Catalunya 2050** preveu un territori digitalment avançat i climàticament neutre a mitjan segle, amb una xarxa equilibrada de pobles i ciutats més verdes, pròsperes i democràtiques. L'esdeveniment, liderat per la Direcció General d'Agenda Urbana i Renovació Urbana, va proporcionar una plataforma per debatre el paper de les agendes urbanes com a model de governança multinivell en la planificació estratègica.

Entre els participants hi havia representants d'administracions públiques subestatals, regionals i locals, que van compartir les seves experiències amb eines de planificació estratègica. L'objectiu principal de la jornada va ser identificar reptes comuns i solucions pràctiques, destacant les contribucions d'experts amb un coneixement detallat del desenvolupament i implementació de les agendes urbanes. Es van presentar set casos d'estudi, que van abastar Catalunya, la Municipalitat del Gran Amman, Esmirna, Màlaga, la Diputació de Barcelona, la regió de Tànger-Tetuan-Al Hoceima i la Unió de Municipis de Romagna Faentina.

Aquests exemples van proporcionar una base per establir canals de col·laboració a llarg termini entre municipis, associacions i governs regionals/subnacionals de tota la Mediterrània.

Les discussions tenien com a objectiu aprofundir en la comprensió de les agendes urbanes i promoure una planificació estratègica alineada amb objectius globals, com la Nova Agenda Urbana.

Aquest document sintetitza les lliçons apreses, els vectors d'acceleració i les recomanacions per planificar i implementar el desenvolupament urbà sostenible a la Mediterrània. Subratlla la importància del diàleg i la cooperació permanents entre les ciutats mediterrànies per transformar els paisatges urbans en espais sostenibles i resilients que beneficiïn a tots els residents.

Els resultats i les recomanacions d'aquesta Conferència es presentaran al Fòrum Urbà Mundial del Caire, Egipte, del 4 al 8 de novembre de 2024.

2. Lliçons apreses sobre la planificació i implementació del desenvolupament urbà

La regió mediterrània, que acull aproximadament 500 milions d'habitants i és reconeguda pel seu ric patrimoni cultural i els seus entorns diversos, s'enfronta a fortes pressions d'urbanització. A mesura que les ciutats d'aquesta regió s'expandeixen —s'espera que prop del 80 % de la població visqui a les zones urbanes el 2030, predominantment al llarg de les costes densament poblades—, hi ha una necessitat creixent d'adoptar i implementar estratègies de desenvolupament urbà sostenible que abordin els reptes que planteja el canvi climàtic, el creixement de la població, les disparitats socioeconòmiques i la preservació del patrimoni cultural.

El desenvolupament urbà sostenible a la Mediterrània no és només una opció, sinó una necessitat que requereix un enfocament integral que inclogui objectius ambientals, econòmics i socials. Aquest enfocament holístic pretén crear zones urbanes resilients, inclusives i vibrants que puguin suportar i adaptar-se als reptes canviants del segle XXI, i que alhora mitiguin les causes de les perturbacions.

Diverses ciutats i regions mediterrànies han fet avenços notables en el desenvolupament urbà sostenible, oferint lliçons i bones pràctiques. No obstant això, cada ciutat i territori afronta els seus propis reptes i dissenya estratègies específiques adaptades a les seves necessitats i recursos. Al Marroc, per exemple, els plans de desenvolupament local han evolucionat cap a plans d'acció local per ajudar els ajuntaments a prioritzar i desenvolupar projectes estratègics, captar fonts addicionals de finançament i millorar la comunicació i la implicació ciutadanes en el desenvolupament de la ciutat. A Tunísia, per altra banda, les estratègies de ciutat estan evolucionant cap a plans de desenvolupament local, que es concreten en plans regionals de cinc anys. I, a Líbia, els plans estratègics de tercera generació tenen en compte les desigualtats territorials i la conservació del sòl.

Independentment dels diferents mecanismes i instruments, la regió mediterrània s'enfronta a desafiaments comuns en matèria de sostenibilitat que es poden abordar millor mitjançant una acció coordinada. És per això que xarxes com MedCities, amb una llarga experiència donant suport als ajuntaments de ciutats mediterrànies en el desenvolupament sostenible, i iniciatives d'aprenentatge entre iguals, com aquesta, són tan valuoses.

La conferència “Agendes Urbanes a la Mediterrània” va proporcionar una plataforma per aprofundir en set casos d'arreu de la regió, destacant les diverses estructures de governança i els enfocaments innovadors que s'estan implementant per promoure la sostenibilitat.

Catalunya és una comunitat autònoma al nord-est d'Espanya amb una superfície d'aproximadament 32.108 quilòmetres quadrats i una població d'uns 7,7 milions de persones. Té competències legislatives i disposa del seu propi parlament i president. El Govern de la Generalitat de Catalunya té poders d'autogovern en àrees com l'educació, la sanitat, el transport i l'ordenació del territori. Tanmateix, opera dins d'un marc de cooperació i distribució de competències amb les administracions locals, provincials i estatals.

Al voltant del 90 % de la ciutadania catalana viu en zones urbanes, i Barcelona i les seves regions metropolitanes representen un gran percentatge de la població (5 milions). Aquesta realitat urbana va impulsar el Govern de Catalunya a sumar-se al desenvolupament de la Nova Agenda Urbana, aprovada per les Nacions Unides a Quito, Equador, l'any 2016.

Així, el 2017 va començar **el procés de redacció de l'Agenda Urbana de Catalunya, involucrant tots els agents públics i privats amb responsabilitats i capacitat d'actuar** en els diferents temes que abasta la Nova Agenda Urbana. L'any 2018, representants de la quintuple hèlix —Govern de Catalunya, representants de les administracions locals, de les organitzacions empresarials i d'emprenedoria, de la societat civil i del món acadèmic— van constituir **l'Assemblea Urbana de Catalunya**.

El 2019 es va dur a terme un **ampli procés de participació ciutadana** per definir els reptes i oportunitats relacionats amb els objectius de l'Agenda Urbana de Catalunya. Aquest procés va involucrar 98 experts i més de 500 participants en sis seminaris i grups de treball. Aquests grups van treballar fins al 2021 per definir els eixos estratègics i les línies d'acció a seguir fins al 2050. Finalment, el document va ser aprovat definitivament pel Govern de Catalunya l'octubre de 2023.

L'Agenda Urbana de Catalunya té l'objectiu de ser implementada a tota la regió. En abordar tant les àrees urbanes com les rurals, defineix **una xarxa de pobles i ciutats petites o mitjanes que, juntament amb les metròpolis i les àrees metropolitanes,** garanteixen l'equilibri territorial. Durant el procés de consulta, hi va haver un intens debat sobre el significat de les àrees “urbanes” i “rurals” i les sinergies i estratègies necessàries per garantir l'equilibri territorial i l'equitat entre els territoris.

L'Agenda serveix com un **document integral de planificació per al desenvolupament sostenible**, establint un marc per a les polítiques públiques de Catalunya cap al 2050, alineat amb els objectius globals. Està estructurada en tres dimensions transversals: equilibri territorial, prosperitat econòmica i equitat social. Es focalitza en 12 àmbits estratègics (compromisos transformadors), 32 línies d'acció i 249 accions concretes. A més, desenvolupa **dues palanques –la transició digital i la transició verda– per accelerar accions** que facin les ciutats i els assentaments humans més inclusius, resilients i sostenibles, afectant totes les àrees d'acció territorial, social i econòmica, d'acord amb els compromisos assumits sota les directrius de la Unió Europea.

El principal repte de l'Agenda Urbana de Catalunya, que estableix els principis i les orientacions i serveix de marc per al territori previst per al 2050, és traduir-se en projectes concrets i executables.

Lliçons apreses de Catalunya

- **Una consulta exhaustiva amb una àmplia gamma d'actors és crucial per aconseguir un document de consens** que pugui ser acceptat per totes les institucions. Aquest és el primer pas cap a una implementació efectiva i integral.
- **Manca un model unificat del que ha de ser i comportar una Agenda Urbana, especialment per als territoris.** Les agendes urbanes són documents que cada ciutat desenvolupa per abordar els seus propis reptes i estan intrínsecament arrelades en la realitat específica del territori. Hi ha encara menys referències a les agendes territorials, la qual cosa dificulta molt la transposició. Tot procés està arrelat en la realitat específica del territori, els seus grups d'interès i les competències de les diferents administracions.
- **Cal planificar tenint en compte la implementació.** Traduir recomanacions en projectes viables no sempre és fàcil, especialment quan hi ha tantes parts interessades implicades. Una de les lliçons apreses de l'experiència catalana és la importància d'elaborar documents estratègics tenint en compte la fase d'implementació. És aconsellable treballar en un mecanisme de governança multinivell i un sistema de seguiment durant la fase de planificació, enfocat a recollir evidències del grau de compliment a través d'indicadors fixats també durant la fase de planificació.

Amman, la capital de Jordània, té una població d'aproximadament 4,2 milions de persones, que representa el 42 % de la població del país. És un important centre industrial i acull diverses agències internacionals de desenvolupament i cooperació. A Amman, el 36 % de la població està formada per refugiats d'Iraq, Palestina, Somàlia, Sudan, Síria i el Iemen (considerant Jordània com un "país de refugiats"). Aquest paisatge demogràfic divers presenta tant oportunitats com reptes per a la ciutat, i requereix un enfocament matisat en la gestió urbana que equilibri les necessitats humanitàries immediates amb els objectius de desenvolupament sostenible a llarg termini.

La Municipalitat del Gran Amman (GAM, de l'anglès Greater Amman Municipality) opera sota una estructura de governança independent liderada per un consell electe i l'alcalde d'Amman. El municipi compta amb aproximadament 23.000 empleats repartits en diversos sectors, incloent-hi obres públiques, salut i agricultura, desenvolupament social, administració, finances, planificació i medi ambient. Els esforços de planificació urbana de la ciutat s'estructuren al voltant del "Pla Estratègic de GAM 2022-2026", que té com a objectiu millorar la qualitat de vida de tots els residents, promoure el creixement verd i abordar els reptes urgents del canvi climàtic. El procés de planificació es fonamenta en l'ús intensiu de dades, utilitzant eines com els sistemes d'informació geogràfica (GIS, en anglès) i l'Observatori Urbà d'Amman, un departament especialitzat en la recopilació i anàlisi de dades.

Una lliçó crítica apresada de l'experiència d'Amman és **la importància d'una gestió de dades robusta en la planificació urbana**. L'Observatori Urbà té un paper fonamental en la recollida i l'anàlisi de dades urbanes, les quals informen la presa de decisions en diversos sectors. Aquest enfocament centrat en les dades ha estat instrumental per identificar i abordar els problemes

més urgents de la ciutat, com ara la gestió de l'impacte d'una població en ràpid creixement i la pressió sobre la infraestructura a causa de l'afluència de refugiats. Els **estàndards internacionals de producció i gestió de dades** han estat especialment beneficiosos, garantint la coherència i la fiabilitat de les dades recollides.

Un dels reptes clau als quals s'enfronta el GAM és la integració de les persones refugiades en el teixit social i econòmic de la ciutat. El municipi ha adoptat un enfocament holístic en aquest repte, posant l'èmfasi en la necessitat de **polítiques urbanes inclusives** que atenguin tant els refugiats com la comunitat local. Això inclou la millora dels serveis públics, com ara l'atenció sanitària i l'educació, i la millora de l'accés a l'habitatge i a les oportunitats d'ocupació. El pla estratègic també promou la cohesió social, amb iniciatives destinades a fomentar un sentiment de comunitat entre els diversos grups de població.

L'aspecte ambiental de la planificació urbana d'Amman no es pot subestimar. La ciutat és altament vulnerable als efectes del canvi climàtic, incloent-hi l'augment de les temperatures i els esdeveniments meteorològics extrems. Per mitigar aquests riscos, el GAM ha implementat diversos projectes estratègics, com ara el Pla d'Acció per a una Ciutat Verda i diverses iniciatives de creació de resiliència. Aquests projectes tenen com a objectiu millorar la resiliència urbana mitjançant la millora de les infraestructures, la promoció de pràctiques sostenibles i l'augment dels espais verds de la ciutat. La introducció del sistema de Trànsit Ràpid d'Autobusos (BRT) i els projectes de gestió de residus són exemples notables de com la ciutat està modernitzant la seva infraestructura **per reduir l'impacte ambiental i millorar la mobilitat urbana.**

Una lliçó significativa del cas d'Amman és el valor de la **governança participativa i la implicació de les parts interessades**. La ciutat ha fet esforços concertats per involucrar una àmplia gamma d'agents, incloent-hi les entitats governamentals, les organitzacions de la societat civil, el sector privat i els socis internacionals, en la planificació i la implementació de projectes urbans. Aquest enfocament inclou garanteix que s'escoltin les veus de tots els membres de la comunitat, fomentant el sentit de propietat i la responsabilitat entre els grups d'interès. La iniciativa "Amman escolta" exemplifica aquest compromís amb la implicació pública, proporcionant una plataforma perquè els residents expressin les seves opinions i contribueixin als processos de planificació urbana.

La publicació de la primera Revisió Local Voluntària (Voluntary Local Review, en anglès) d'Amman el 2022, juntament amb la segona Revisió Nacional Voluntària (Voluntary National Review) de Jordània, subratlla el compromís de la ciutat amb la **transparència i la rendició de comptes** en el seguiment del progrés cap als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). El VLR proporciona una visió general exhaustiva dels assoliments i reptes de la ciutat en àrees clau com l'educació, la igualtat de gènere i la sostenibilitat ambiental. La preparació d'un segon VLR per al 2024 reafirma el compromís d'Amman amb la millora contínua i l'alineació amb les agendes de sostenibilitat globals.

Lliçons apreses de la Municipalitat del Gran Amman

- **Importància de la presa de decisions basada en dades.** Utilitzar dades per informar la planificació urbana i les decisions polítiques. Aquest enfocament ajuda a monitoritzar el progrés, identificar reptes i fer ajustaments informats a les estratègies.
- **Ús d'estàndards internacionals en la gestió de dades.** L'adopció d'aquests estàndards garanteix la coherència i la fiabilitat de les dades, facilitant una millor presa de decisions i la comparabilitat amb referències globals.
- **Adaptabilitat del pla estratègic.** Serveix com a pla general, però és prou flexible per acomodar canvis demogràfics significatius, incloent-hi una gran afluència de refugiats. Emfatitza la provisió d'infraestructures i serveis adequats per a tots els residents.
- **Focalització en el desenvolupament sostenible integrat i l'acció climàtica.** Projectes com el sistema de Trànsit Ràpid d'Autobusos i diverses iniciatives d'infraestructura verda destaquen la integració de consideracions ambientals en la planificació urbana. Aquests esforços tenen com a objectiu millorar la resiliència i reduir l'empremta ecològica de la ciutat.
- **Èmfasi en la implicació de les parts interessades.** La participació dels residents, les empreses i les organitzacions de la societat civil fomenta un sentit de propietat i responsabilitat, assegurant que els plans urbans s'alineïn amb les necessitats i aspiracions de la comunitat.
- **Cooperació intergovernamental i internacional.** La rendició de comptes local i nacional sobre l'assoliment dels ODS permet la participació en xarxes i fòrums internacionals, proporcionant accés a recursos, experiències i solucions innovadores.

Esmirna, la tercera ciutat més gran de Turquia, amb una població aproximada de 4,4 milions, s'estén per una superfície d'uns 12.000 quilòmetres quadrats, cosa que la converteix en un centre econòmic vital amb una influència significativa. La ciutat mostra una rica tradició de **planificació urbana estratègica que integra eficaçment diverses estratègies sectorials en un marc coherent**. Aquesta tradició ha estat clau per orientar el desenvolupament d'Esmirna, assegurant la resposta tant a les necessitats locals com a les tendències globals. L'enfocament d'Esmirna en la planificació urbana es recull en una sèrie de plans integrals que aborden la sostenibilitat ambiental, la vitalitat econòmica i l'equitat social, components centrals de la visió a llarg termini de la ciutat.

L'Estratègia per Viure en Harmonia amb la Natura 2021-2030 exemplifica aquesta tradició de planificació, que integra els plans sectorials sota una visió unificada, prioritzant el desenvolupament econòmic i social juntament amb la preservació ambiental. L'estratègia té com a objectiu reduir l'empremta ecològica de la ciutat i promoure un creixement urbà sostenible, incloent-hi iniciatives clau com el Pla d'Acció Local, el Pla d'Energia Sostenible i Acció Climàtica (SECAP) i el Pla de Gestió de Residus. Els esforços fonamentals, incloent-hi el Pla d'Energia Sostenible" (2016) i l'Estratègia d'Infraestructura Verda d'Esmirna (2018), van preparar el camí per al Pla d'Acció de la Ciutat Verda d'Esmirna (GCAP) de 2021 i l'actualització del SECAP, que pretén una reducció del 40 % en les emissions de gasos d'efecte hivernacle per al 2030.

L'Agència de Planificació d'Esmirna (IZPA), creada el 2022, és clau en la coordinació d'aquestes estratègies urbanes a llarg termini. Com a **centre de recollida, anàlisi i difusió de dades**, l'IZPA s'assegura que l'estratègia sectorial s'alinea amb els objectius

més amplis de sostenibilitat de la ciutat. Té un paper crucial en la coordinació de projectes en sectors com el transport, l'energia i la gestió de residus, avançant en el concepte de "urbanisme circular" per minimitzar l'empremta social, ecològica, històrica i futura de la ciutat.

La planificació urbana d'Esmirna també posa èmfasi en **la inclusivitat i la implicació de les parts interessades**, involucrant comunitats locals, organitzacions de la societat civil i altres agents en la planificació i la presa de decisions. Aquest model participatiu garanteix que les polítiques de desenvolupament urbà reflecteixin les diverses necessitats i aspiracions dels habitants de la ciutat.

L'enfocament innovador de la ciutat es demostra a través de **projectes pilot**, com alguns en el districte d'Urla. Aquests projectes serveixen com a bancs de prova per a noves idees i solucions innovadores en entorns reals. Les iniciatives d'èxit es documenten i es comparteixen com a bones pràctiques, promovent la seva replicació en altres contextos urbans dins d'Esmirna i més enllà. Aquesta estratègia fomenta la innovació i estableix Esmirna com un model de desenvolupament urbà sostenible a la regió.

A més d'aquests esforços, el marc de planificació urbana d'Esmirna està recolzat per un pla ambiental integral, el Pla Ambiental d'Esmirna 1/25.000 (2054). Desenvolupat pel Departament d'Habitatge i Desenvolupament Urbà, Direcció de Planificació Espacial, aquest pla proporciona un full de ruta detallat per a la gestió ambiental i el desenvolupament urbà a llarg termini de la ciutat. El pla esbossa objectius i estratègies orientats a la transició cap a un model socioecològic, guiant el desenvolupament de la durant els pròxims cinquanta anys.

Esmirna està preparant el seu Pla Estratègic 2025-2029, que **implica una àmplia anàlisi legislativa**, la revisió de documents polítics i les consultes amb les parts interessades. Aquest procés inclou l'avaluació del pla estratègic actual i la finalització d'objectius específics. Un tema clau en el nou pla és la transició dels ODS cap al model del dònut, establint Oficines de Sostenibilitat i un Observatori Ciutadà per monitoritzar i avaluar el progrés mitjançant mètodes de ciència ciutadana. Aquesta iniciativa té com a objectiu assegurar la continuïtat i abordar els reptes potencials derivats dels canvis polítics, com després d'unes eleccions, quan **les noves administracions poden no tenir un coneixement detallat dels projectes**.

El Document del Marc de Visió 2074, que s'està desenvolupant sota la direcció de l'IZPA, està dissenyat per proporcionar un marc estratègic per al desenvolupament d'Esmirna durant els pròxims cinquanta anys. Aquest document té com a objectiu la transició de la ciutat cap a un model socioecològic tipus dònut, establint una visió a llarg termini que inclogui tant components estratègics com d'ordenació del territori. L'enfocament proactiu esbossat en aquests plans, incloent-hi l'objectiu immediat de completar el Pla Estratègic 2025-2029 i els objectius més amplis del Pla Ambiental d'Esmirna (2054) i Visió 2074, traça un camí integral cap al futur sostenible d'Esmirna.

Lliçons apreses d'Esmirna

- **Visió estratègica a llarg termini.** El Marc Visió 2074 estableix objectius i estratègies orientades al desenvolupament de la ciutat durant els pròxims cinquanta anys. Emfatitza la transició cap a un model socioecològic que prioritza la sostenibilitat, assegurant que el creixement urbà futur sigui respectuós amb el medi ambient, econòmicament viable i socialment equitatiu.
- **Model de governança d'empresa pública.** Aquest model facilita la gestió i implementació eficient dels projectes de planificació urbana, proporcionant una estructura centralitzada que supervisa diversos aspectes del desenvolupament de la ciutat, garantint la coherència i la responsabilitat.
- **Consens polític i durabilitat dels plans.** És crucial que els cicles electorals no interrompin els projectes estratègics en curs. Assegurar el consens polític és essencial per mantenir la continuïtat en la planificació a llarg termini i prioritzar objectius duradors, independentment dels canvis en el lideratge polític. Aquesta estabilitat és clau per aconseguir un desenvolupament urbà sostingut.
- **Integració urbà-rural i articulació territorial.** L'articulació territorial posa èmfasi en la integració entre zones urbanes i rurals, promovent un desenvolupament equilibrat i assegurant que les àrees rurals no quedin desateses. També ajuda a gestionar l'expansió urbana i preservar els paisatges agrícoles i naturals.
- **Urbanisme circular.** L'enfocament d'Esmirna cap a l'urbanisme circular implica una estratègia integral per minimitzar l'empremta social, ecològica, històrica i futura de la ciutat. L'Agència de Planificació d'Esmirna (IZPA) és central per integrar la recerca acadèmica, la participació ciutadana i les dades dels ecosistemes en la planificació urbana, fomentant un desenvolupament urbà sostenible i resilient.

- **Escalabilitat i replicabilitat de les iniciatives.** Els projectes pilot a Esmirna serveixen com a plataformes efectives per provar noves idees i solucions. Les iniciatives reeixides d'aquests pilots poden ser ampliades i replicades en diferents contextos, assegurant que les solucions innovadores siguin àmpliament aplicables i beneficioses per a altres àrees urbanes.

La ciutat de **Màlaga**, situada al sud d'Espanya, és un exemple destacat de planificació urbana estratègica exitosa, especialment a través del treball de la Fundació CIEDES. Constituïda el 1994, la Fundació CIEDES és una organització sense ànim de lucre que reuneix 17 institucions públiques i privades. La seva missió principal és liderar el procés de planificació estratègica de la ciutat, fomentant un ecosistema únic de relacions, cooperació i desenvolupament que engloba tota l'àrea metropolitana. La visió a llarg termini de la Fundació per a Màlaga es basa en el ric patrimoni històric i cultural de la ciutat, alhora que planifica de manera ambiciosa un futur sostenible i inclusiu.

Diversos documents clau i iniciatives encapsulen els esforços de planificació estratègica de la ciutat. L'Agenda Urbana, estretament integrada en el pla estratègic general, proporciona un full de ruta per al desenvolupament sostenible i inclou idees pràctiques i recomanacions per a diversos sectors. El Pla Estratègic Màlaga 2030 descriu la visió a llarg termini de la ciutat, centrant-se en àrees clau com l'educació, l'ocupabilitat, la digitalització, la sostenibilitat i l'estatus de ciutat global. Aquest pla està recolzat per un pla d'acció que inclou 17 objectius estratègics, 16 projectes emblemàtics i 82 accions clau dissenyades per millorar la infraestructura de la ciutat, impulsar la seva competitivitat global i millorar la qualitat de vida dels seus residents.

Un aspecte característic de l'enfocament de CIEDES és **l'alineació de les estratègies locals amb els plans nacionals i internacionals**. Aquesta alineació assegura que els plans de desenvolupament local de Màlaga s'adaptin a les necessitats específiques locals i contribueixin significativament als objectius globals de sostenibilitat. El paper de la Fundació CIEDES s'estén més enllà de la planificació per incloure una participació activa en la col·laboració multinivell, coordinant esforços amb altres municipis

de la província i establint associacions més enllà de les fronteres nacionals. La ciutat també ha desenvolupat plataformes digitals i espais compartits per facilitar la transferència de coneixements, el seguiment i la innovació, donant suport addicional a la implementació dels seus objectius estratègics. A més, Màlaga ha creat activament ecosistemes d'innovació, incloent-hi la Fundació IRV i incubadores que donen suport a diversos sectors com el marítim, l'energètic i les iniciatives de ciutats intel·ligents.

Una lliçó significativa de l'experiència de Màlaga és la importància d'integrar diversos actors, incloent-hi els sectors públic i privat, en la planificació urbana. Aquest enfocament inclou també la governança multinivell, permetent una acció coordinada entre diferents sectors i nivells de govern. El lideratge de la Fundació CIEDES, caracteritzat per la responsabilitat compartida i la presa de decisions col·lectiva, subratlla el valor de crear estructures que fomentin la col·laboració entre grups diversos.

L'enfocament de Màlaga en la planificació urbana posa èmfasi en el **cicle complet de les polítiques públiques, des del diagnòstic i la planificació fins a l'execució, el seguiment i l'avaluació**. Aquest enfocament integral garanteix que les polítiques no només estiguin ben dissenyades, sinó també efectivament implementades i ajustades segons sigui necessari i basant-se en avaluacions contínues. La ciutat també ha subratllat el **paper crític dels equips tècnics** per assolir aquests objectius, com ho demostra l'establiment **d'estudis i projectes robustos que assegurin finançament extern i internacional**. Això ha ajudat a construir credibilitat i a assegurar la sostenibilitat de les iniciatives urbanes.

Un repte significatiu identificat en l'experiència de Màlaga és la necessitat de resiliència davant els canvis accelerats i els

desafiaments globals. La ciutat ha reconegut la importància de la **presa de decisions ràpides i la flexibilitat en els seus processos de planificació urbana**, permetent que s'adapti a noves circumstàncies i tendències emergents. Aquesta adaptabilitat és particularment important per abordar problemes relacionats amb la urbanització, la turisticació i la preservació d'àrees protegides.

Una altra de les lliçons importants de l'experiència de Màlaga és la importància de **construir sòlides aliances amb actors privats des del principi**. Fomentant ecosistemes en cada sector, la ciutat ha estat capaç d'aprofitar l'experiència i els recursos del sector privat, millorant l'eficàcia i la sostenibilitat de les seves iniciatives urbanes.

Lliçons apreses de Màlaga

- **Associació estratègica publicoprivada.** Aquesta col·laboració ha facilitat un model de governança multinivell, permetent una presa de decisions coordinada i la concentració de recursos. Aquestes associacions han estat crucials per impulsar la innovació i assegurar la viabilitat financera de projectes a gran escala.
- **Cicle complet de polítiques.** Implementar un cicle complet de polítiques —incloent-hi el diagnòstic, la planificació, l'execució, el seguiment i l'avaluació— garanteix que les polítiques urbanes estiguin ben dissenyades i efectivament implementades. Aquest cicle assegura que les polítiques siguin revisades minuciosament abans de la seva implementació i regularment avaluades i ajustades en funció dels resultats.
- **Equips tècnics forts i investigació sòlida.** Aquests equips, formats per experts en diversos camps, realitzen investigacions i anàlisis profundes, proporcionant una base sòlida per a la presa de decisions. La seva tasca és crucial per aconseguir finançament extern i internacional, sovint requerint propostes de projectes rigoroses i recolzades per dades sòlides.
- **Creació d'eines, plataformes digitals i espais compartits.** Aquests recursos no només són actius tecnològics, sinó que són components integrals de l'estratègia de planificació urbana de la ciutat. Permeten un seguiment continu de projectes i compartir dades en temps real entre els actors. Aquesta infraestructura recolza el compromís de la ciutat amb la transparència i la responsabilitat, assegurant que totes les parts puguin accedir a la informació i participar activament en el procés de planificació.

- **Presa de decisions ràpida i flexible.** Aquesta adaptabilitat és especialment crucial per abordar qüestions com les crisis econòmiques, la turistificació i la conservació ambiental. Mantenint un enfocament flexible, Màlaga pot implementar els canvis necessaris de manera ràpida, ja sigui com a resposta a un canvi econòmic sobtat o a una nova regulació mediambiental.
- **Ecosistemes d'innovació.** Aquests ecosistemes fomenten la col·laboració entre actors públics i privats, el món acadèmic i les institucions de recerca. Serveixen com a plataformes per desenvolupar i provar solucions avançades, posicionant la ciutat com un centre d'innovació.

La **Diputació de Barcelona** és fonamental en la promoció del desenvolupament urbà sostenible en els 311 municipis de la província, que en conjunt tenen una població aproximada de 5,8 milions de persones. Aquest territori divers inclou àrees metropolitanes densament poblades i petites comunitats rurals, cosa que requereix un suport adaptat a una àmplia gamma de necessitats locals. La Diputació proporciona assistència tècnica, econòmica i tecnològica essencial, facilitant el progrés regional i millorant el benestar dels seus residents. Aquest suport és especialment crucial donades les variades característiques demogràfiques i territorials de la província, des de grans nuclis metropolitanos fins a zones rurals.

Des del 2020, una de les principals iniciatives liderades per la Diputació de Barcelona ha estat la **promoció de les Agendes Urbanes Locals**. Aquestes agendes alineen les polítiques locals amb marcs globals com els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), la Nova Agenda Urbana, l'Agenda Urbana de la UE i l'Agenda Urbana Espanyola. La Unitat per a l'Agenda 2030 dins de la Diputació ha estat clau en aquest procés, assistint els municipis en la creació i implementació d'agendes que incorporin aquests objectius més amplis. El desenvolupament de les agendes urbanes no només **promou la transversalitat i la col·laboració interdepartamental dins les administracions locals**, sinó que també ofereix una oportunitat real d'ampliar perspectives i enfortir la governança multinivell per a una acció coordinada a tot el territori. Les agendes es dissenyen com a documents que reflecteixen el **consens de la ciutadania i els grups polítics**, assegurant que siguin inclusives i representatives dels diversos interessos locals.

L'establiment de la Xarxa d'Agendes Urbanes Locals (XAUL) és un assoliment significatiu en aquest context. Aquesta xarxa proporciona una **plataforma col·laborativa** per crear, monitoritzar i implementar agendes urbanes locals, facilitant la cooperació interinstitucional i l'intercanvi de bones pràctiques. XAUL és vital per garantir que aquestes agendes es formin i s'executin de manera efectiva, amb un enfocament en la innovació i l'atenció a les necessitats específiques dels municipis. Aquesta xarxa també té un paper crític en el **seguiment del progrés i l'eficàcia d'aquestes agendes**, permetent la millora contínua i l'adaptació.

El model de governança promogut per la Diputació posa èmfasi en **enfocaments multinivell i transversals a la planificació urbana**, assegurant que les estratègies siguin inclusives, sostenibles i ben coordinades. La Diputació dona suport als municipis proporcionant guies i recursos per a la redacció de les agendes urbanes locals, duent a terme processos participatius i desenvolupant estratègies de comunicació. Aquests recursos són essencials per fomentar la implicació dels actors i garantir que els processos de planificació urbana siguin transparents i participatius, augmentant així la confiança i la implicació públiques.

A més, la Diputació **alineja les inversions públiques locals amb les prioritats de desenvolupament urbà sostenible**, assegurant que el finançament doni suport als objectius delineats a les agendes urbanes. Aquesta alineació forma part d'una estratègia més àmplia per millorar la qualitat urbana i reduir les desigualtats entre barris, abordant tant els desafiaments urbans com rurals. La Diputació també facilita la creació de xarxes i la cooperació entre diversos actors territorials, augmentant l'impacte global i la sostenibilitat de les iniciatives de desenvolupament urbà.

Lliçons apreses de la Diputació de Barcelona

- **Promoció de les agendes urbanes locals.** Les agendes urbanes promouen un enfocament transdisciplinari i interdepartamental, millorant la cooperació dins de les administracions locals i fomentant una perspectiva més àmplia sobre els reptes i les solucions urbanes.
- **Suport als municipis.** Aquest suport és crucial per permetre que tots els municipis desenvolupin i implementin els seus projectes de renovació urbana amb un enfocament transformador, independentment de la seva mida.
- **Implicació de les parts interessades i participació ciutadana.** Una lliçó important és la necessitat d'involucrar tots els actors locals clau des del començament del procés de planificació estratègica. Això inclou establir aliances amb les comunitats locals, les organitzacions de la societat civil i les entitats del sector privat per facilitar l'execució dels plans.
- **Creació de xarxes i intercanvi de coneixement.** L'establiment de la Xarxa d'Agendes Urbanes Locals (XAUL) proporciona una plataforma per a la cooperació interinstitucional, la creació de relacions, la formació i la generació de coneixement.
- **Ús estratègic de recursos i finançament.** La coordinació de recursos afavoreix la implementació de les agendes urbanes locals, proporcionant suport econòmic i facilitant l'accés als recursos tècnics necessaris per desenvolupar plans urbans integrals.
- **Seguiment del progrés i millora contínua.** Les avaluacions regulars ajuden a identificar àrees de millora i a assegurar que les estratègies de planificació urbana es mantinguin rellevants i efectives per abordar els desafiaments emergents.

La regió de **Tànger-Tetuan-Al Hoceima**, al Marroc, governada per un Consell Regional compost per membres elegits i liderat per un president, exerceix un paper crucial en el desenvolupament econòmic i social del país. Les responsabilitats del Consell inclouen la planificació financera, la col·laboració amb les autoritats estatals i locals i la promoció de la transparència i la participació ciutadana. La regió cobreix aproximadament 17.262 quilòmetres quadrats i acull una població diversa d'uns 3,6 milions de persones, que representa el 12 % de la població nacional en només el 2,5 % del territori del país. Aquesta concentració demogràfica reflecteix l'atractiu de la regió i la seva tendència cap al creixement metropolità, impulsada especialment per Tànger.

La seva doble façana marítima al llarg del mar Mediterrani i l'oceà Atlàntic subratlla la importància estratègica de la regió, convertint-la en un punt clau per a les rutes marítimes internacionals. Aquest avantatge geogràfic es veu reforçat per la presència del port Tànger Med, un dels més actius d'Àfrica i una peça fonamental en la infraestructura econòmica de la regió. La regió de Tànger-Tetuan-Al Hoceima també es caracteritza per una gran diversitat natural i cultural, amb muntanyes que cobreixen aproximadament el 21 % de la superfície, 21 llocs d'Interès Biològic i Ecològic (SIBE), incloent-hi dos parcs nacionals, i una àmplia gamma de biodiversitat endèmica. Aquests actius naturals ofereixen oportunitats per al turisme i la gestió sostenible dels recursos, alhora que plantegen reptes únics per a la planificació regional i la protecció del medi ambient.

La regió és un centre de grans projectes que impulsen el seu desenvolupament econòmic. Les iniciatives destacades inclouen l'expansió del port Tànger Med, la construcció del tren d'alta velocitat (LGV), el desenvolupament de Tànger Tech i diversos projectes urbans de gran envergadura. Aquests desenvolupaments

són fonamentals per transformar la regió en un motor econòmic clau per al Marroc, fomentant el creixement industrial, millorant la infraestructura i atraient inversions tant nacionals com internacionals.

El Programa de Desenvolupament Regional (PDR) per al període 2022-2027 és central en l'estratègia de desenvolupament de la regió, i actua com un marc **integrat que engloba els plans nacionals, els programes governamentals i el marc de planificació territorial regional**. El PDR està meticulosament estructurat al voltant de cinc eixos principals: desenvolupament econòmic integral i creació de riquesa, justícia espacial i inclusió social, patrimoni cultural, desenvolupament sostenible i integrat, i governança i cooperació. Aquests eixos es subdivideixen en 24 subeixos i 48 programes, amb un total de 233 projectes específics dissenyats per abordar les necessitats úniques de les diverses àrees urbanes i rurals de la regió.

El PDR utilitza plans directors per al desenvolupament urbà, generalment amb una durada màxima de 25 anys, que proporcionen una visió estratègica a llarg termini per a la regió. Una peça clau d'aquests plans directors és el marc per a una política urbana regional sostenible, que serveix de referència per a tots els documents de planificació urbana. Aquest marc assegura que les polítiques de desenvolupament siguin coherents, sostenibles i inclusives, reflectint les diverses necessitats i potencials de les diferents zones de la regió.

Un component crític del PDR és el seu enfocament en **la justícia espacial i la inclusió social**. El programa té com a objectiu equilibrar el creixement econòmic amb una distribució equitativa dels recursos, assegurant que tots els residents tinguin accés a serveis essencials i oportunitats independentment de la seva

ubicació. Això és especialment important donada la combinació de centres urbans i paisatges rurals de la regió, cadascun amb desafiaments particulars, com la congestió urbana, l'escassetat de sòl i els diferents nivells d'accés a la infraestructura i als serveis públics. L'èmfasi del PDR en la cohesió social inclou iniciatives per millorar les condicions de vida, reforçar els serveis públics i fomentar lligams comunitaris més forts.

Per donar suport a aquests objectius, cal enfortir les **disposicions legals relatives a les relacions entre els diferents documents de planificació**, específicament el SRAT (Schéma Régional d'Aménagement du Territoire), el PDR (Pla de Desenvolupament Regional) i el SRL (Schéma Régional de Localisation). Aquests documents han d'estar ben coordinats amb els plans de planificació urbana i desenvolupament territorial per assegurar estratègies de desenvolupament coherents i integrades. Els **marcs legals** han de definir clarament com interactuen i es recolzen aquests diferents instruments de planificació per assolir els objectius estratègics de la regió.

La sostenibilitat ambiental és un pilar fonamental de l'estratègia de desenvolupament de la regió. El PDR s'alineja amb marcs internacionals com els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i l'Acord de París, que són essencials per **assegurar el finançament internacional i l'assistència tècnica**. Els projectes de la regió se centren en promoure les infraestructures verdes, el turisme sostenible i les iniciatives de protecció ambiental. Per exemple, els esforços per reduir la contaminació, gestionar eficientment els recursos naturals i promoure pràctiques agrícoles sostenibles són components clau de l'estratègia ambiental de la regió.

Per garantir l'execució exitosa del PDR, la regió ha establert **un sistema robust de seguiment i avaluació**. Una oficina d'estudis dedicada, o bureau d'étude, centralitza la recopilació de dades i fa el seguiment del progrés dels 233 projectes prioritaris. Aquest sistema ajuda a mantenir la coherència entre els diferents documents i estratègies de planificació, assegurant que els esforços de desenvolupament de la regió estiguin alineats amb els estàndards nacionals i internacionals. Les actualitzacions regulars del PDR, obligatòries cada sis anys, permeten que la regió s'adapti a nous reptes i oportunitats, assegurant la rellevància i efectivitat continuades del programa.

Lliçons apreses de la regió de Tànger-Tetuan-Al Hoceima

- **Planificació estratègica integral.** L'establiment de marcs com el Programa de Desenvolupament Regional (PDR) i l'Esquema Regional d'Ordenació Territorial (SRAT) és crucial per alinear els objectius regionals amb les estratègies nacionals, abordant efectivament les prioritats locals i guiant el desenvolupament a llarg termini.
- **Plans directors per al desenvolupament urbà.** Amb un horitzó temporal que no excedeixi els 25 anys. Aquest enfocament de planificació a llarg termini ajuda a garantir que el desenvolupament urbà estigui alineat amb els objectius estratègics més amplis i proporciona un full de ruta clar per al creixement futur i el desenvolupament d'infraestructures.
- **Enfortiment dels marcs legals i administratius.** Són necessàries disposicions legals clares per definir les relacions entre els documents de planificació, que assegurin un desenvolupament urbà i territorial coordinat i integrat, i evitin conflictes i superposicions.
- **Equilibri territorial i connectivitat.** Promoure una distribució equitativa dels recursos i serveis entre les àrees urbanes i les rurals és essencial. Millorar tant la connectivitat física com digital afavoreix la integració econòmica i social, fomentant un desenvolupament regional equilibrat.
- **Coherència vertical i horitzontal en la planificació.** Alinear els marcs de planificació locals, regionals i nacionals mitjançant una governança col·laborativa i la integració de polítiques és fonamental per a un desenvolupament urbà cohesionat i un enfocament governamental unificat.
- **Accés a mecanismes de finançament innovadors.** Utilitzar opcions de finançament innovadores com els bons verds, els bons d'impacte social i els fons climàtics és crucial per donar suport a projectes urbans sostenibles. El finançament mixt augmenta la capacitat de garantir fonts de finançament diverses i mitigar els riscos financers.

A Itàlia, la **Unió de Municipis de Romagna Faentina**, situada a la regió d'Emília-Romanya, exemplifica un enfocament distintiu en la governança regional i la planificació estratègica. Composta per sis municipis —Brisighella, Casola Valsenio, Castel Bolognese, Faenza, Riolo Terme i Solarolo—, la Unió gestiona diverses responsabilitats administratives, incloent-hi polítiques de seguretat urbana. Amb una població total d'aproximadament 90.000 habitants en uns 600 quilòmetres quadrats, la regió es caracteritza per paisatges diversos i una economia variada que abasta els serveis, l'agricultura i la indústria. L'estructura col·laborativa de la Unió permet un enfocament unificat per abordar els reptes regionals i optimitzar els recursos compartits per al desenvolupament.

Una iniciativa clau de la Unió és l'Agenda Transformadora Urbana per al Desenvolupament Sostenible (ATUSS), desenvolupada en el marc del Programa del Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER) de la Regió d'Emília-Romanya per al període 2021-2027. ATUSS proporciona una estratègia integral per al desenvolupament sostenible local, alineant les accions locals amb els objectius regionals i de la Unió Europea. Aquesta agenda és un component crític del Pla Estratègic més ampli de la Unió per al 2030, impulsat el 2023, que té com a objectiu promoure la cohesió i reduir les desigualtats econòmiques i socials. ATUSS representa una visió estratègica destinada a fomentar el desenvolupament local sostenible a través de **polítiques adaptades a les necessitats específiques de la regió**.

ATUSS aborda molts temes, incloent-hi la regeneració urbana, l'eficiència energètica i la cohesió comunitària, mentre integra mecanismes de finançament vinculats a la Unió Europea. El pla estratègic destaca la necessitat d'un enfocament holístic, considerant les característiques úniques de cada municipi. Les **associacions publicoprivades** han estat crucials per a

la implementació d'aquests projectes, proporcionant recursos financers i coneixements essencials. L'experiència de Romagna Faentina destaca la importància de construir relacions sòlides entre els governs locals, les empreses i les organitzacions de la societat civil. Fomentant un entorn col·laboratiu, la regió ha desenvolupat solucions innovadores per a reptes urbans complexos, millorant així la sostenibilitat i la inclusivitat.

La visió estratègica de la Unió prioritza l'ofertament de **serveis de qualitat als ciutadans**, reflectint un compromís per millorar la qualitat de vida en general. Aquest enfocament holístic inclou iniciatives per mitigar els impactes del canvi climàtic, promoure infraestructures verdes i millorar la resiliència econòmica. Un repte significatiu per a la Unió és establir **estructures organitzatives robustes i assegurar els recursos humans adequats** per implementar eficaçment els seus plans estratègics. El model de governança centralitza les funcions administratives dins de la Unió, cosa que permet un enfocament més coordinat i eficient de la governança regional. Aquesta centralització facilita la planificació integral i la prestació de serveis als municipis membres, abordant el desenvolupament d'infraestructures, els serveis públics i el creixement econòmic.

La **governança multinivell** és un altre aspecte crític de la planificació estratègica de Romagna Faentina. La Unió alinea les seves estratègies locals amb les polítiques regionals i nacionals, assegurant la coherència i maximitzant l'impacte de les seves iniciatives. Aquesta alineació és vital per accedir al finançament de fonts com el FEDER i per participar en xarxes i fòrums internacionals.

Una característica notable de l'enfocament de Romagna Faentina és l'èmfasi en la implicació dels actors i la comunicació. La Unió

implica activament els actors locals, incloent-hi els ciutadans, les empreses i les organitzacions de la societat civil, en la planificació i implementació de la seva agenda estratègica. Aquest enfocament participatiu fomenta un sentiment de propietat i responsabilitat dins de la comunitat, assegurant que les estratègies de desenvolupament siguin inclusives i responguin a les necessitats locals.

En matèria de desenvolupament econòmic, la Unió se centra en millorar la **competitivitat de les empreses locals i en fomentar la innovació**. Això inclou iniciatives per promoure la digitalització, el turisme sostenible i el suport al sector agrícola. El pla estratègic també aborda la inclusió social, amb l'objectiu de millorar l'accés de tots els residents a l'educació, l'atenció sanitària i els serveis socials.

Lliçons apreses de la Unió de Municipis de Romagna Faentina

- **Col·laboració i integració regional.** Integrant múltiples municipis sota una estructura administrativa i de governança unificada, la regió ha millorat la coordinació, el repartiment de recursos i la implementació de polítiques entre els governs locals.
- **Estructura de governança multinivell efectiva.** Permet una presa de decisions i implementació de polítiques coordinades, assegurant que les iniciatives locals s'alineïn amb els objectius de desenvolupament més amplis i es beneficiïn del suport i finançament a gran escala.
- **Plans adaptats al lloc.** Reconèixer la diversitat de la regió, que inclou àrees urbanes, rurals i semirurals amb contextos econòmics, socials i ambientals diversos, permet crear plans adaptats a les condicions locals, fet que permet intervencions més rellevants i efectives, millorant l'impacte de les iniciatives de desenvolupament.
- **Coordinació entre nivells de govern.** És essencial per alinear polítiques, assegurar finançament i evitar superposicions o conflictes en la implementació de polítiques.
- **Focalització en la cohesió social i l'equitat.** Per reduir les disparitats socials i econòmiques regionals, es prioritzen les inversions en infraestructura pública, educació i serveis socials. Aquest enfocament subratlla la importància d'un desenvolupament inclusiu que abordi les necessitats de tots els residents, especialment en àrees diverses i geogràficament variades.
- **Preservació del patrimoni cultural i la identitat.** Es posa l'accent en preservar i promoure els actius històrics i culturals. Això inclou la restauració d'edificis històrics i la promoció de tradicions locals, contribuint a un sentiment d'identitat i orgull comunitari.

Els casos d'estudi de Catalunya, la Municipalitat del Gran Amman, Esmirna, Màlaga, la Diputació de Barcelona, la regió de Tànger-Tetuan-Al Hoceima i la Unió de Municipis de Romagna Faentina il·lustren les diverses estratègies que s'estan aplicant per aconseguir un desenvolupament urbà sostenible a la regió mediterrània. Aquestes ciutats demostren la importància de la planificació integral, la implicació dels actors, la presa de decisions basada en dades, el principi de sostenibilitat i la innovació per crear entorns urbans resilents i inclusius. Les experiències compartides per aquestes autoritats locals, regionals, metropolitanes i subestatsals proporcionen lliçons i bones pràctiques valuoses que poden orientar altres municipis de la regió i més enllà. A mesura que la Mediterrània continua afrontant els reptes de la urbanització, el canvi climàtic i les desigualtats socioeconòmiques, aquests exemples subratllen el paper crític de la planificació estratègica i la col·laboració intersectorial en la construcció de futurs sostenibles per a tots els residents urbans.

Taula 1

Resum de prioritats en el desenvolupament d'agendes urbanes i lliçons apreses dels casos d'estudi

Cas d'estudi	Prioritats clau	Lliçons apreses
Catalunya	Enfocament territorial, traducció de l'Agenda Urbana en projectes concrets.	<ul style="list-style-type: none"> -Una consulta exhaustiva amb les parts interessades és crucial per aconseguir consens. -No existeix un model unificat per a les agendes urbanes, cosa que fa necessari adaptar-les al territori específic. -Cal planificar amb la implementació en ment, centrant-se en la governança multinivell i els mecanismes de seguiment basats en evidències.
Gran Amman	Gestionar el ràpid creixement poblacional, incloent-hi una població important de refugiats.	<ul style="list-style-type: none"> -Importància de la presa de decisions basada en dades i l'ús d'estàndards internacionals en la gestió de dades. -Flexibilitat dels plans estratègics per adaptar-se als canvis demogràfics. -Integració del desenvolupament sostenible i l'acció climàtica. -Èmfasi en la governança participativa i la cooperació internacional.
Esmirna	Garantir l'estabilitat política per mantenir els plans estratègics a llarg termini i integrar les àrees urbanes i rurals.	<ul style="list-style-type: none"> -Una visió estratègica a llarg termini guia el creixement urbà sostenible. -El model de governança d'empresa pública millora la gestió de projectes. -Importància del consens polític per a la durabilitat dels plans. -Èmfasi en la integració urbana-rural i l'urbanisme circular. -Escalabilitat i replicabilitat dels projectes pilot.

Cas d'estudi	Prioritats clau	Lliçons apreses
Màlaga	Adaptar-se ràpidament als reptes globals, incloent-hi la turistificació i la pressió urbanística.	<ul style="list-style-type: none"> -Les col·laboracions publicoprivades són vitals per a la innovació i la concentració de recursos. -Implementar un cicle de polítiques integral garanteix polítiques urbanes eficaces. -Equips tècnics forts i plataformes digitals són crucials per a la transparència i la innovació. -Importància de la presa de decisions ràpides i flexibles i dels ecosistemes d'innovació.
Diputació de Barcelona	Donar suport a municipis diversos, des de nuclis metropolitans fins a zones rurals, amb estratègies a mida.	<ul style="list-style-type: none"> -Promoció d'agendes urbanes locals per a la cooperació transdisciplinària. -El suport als municipis és crucial per a una renovació urbana equilibrada. -Importància de la implicació dels diferents actors i d'un seguiment continu. -El treball en xarxa i l'ús estratègic dels recursos milloren la qualitat urbana i redueixen les desigualtats.
Tànger-Tetuan-Al Hoceima	Equilibrar el ràpid creixement metropolità amb una distribució equitativa dels recursos i la sostenibilitat mediambiental.	<ul style="list-style-type: none"> -La planificació estratègica integral i els plans directors són essencials per al desenvolupament a llarg termini. -Enfortiment dels marcs legals per a un desenvolupament urbà integrat. -Promoció de l'equilibri territorial i la connectivitat. -L'accés a mecanismes de finançament innovadors dona suport a projectes sostenibles.
Unió de Municipis de Romagna Faentina	Gestionar paisatges i economies diverses tot assegurant una governança regional eficaç.	<ul style="list-style-type: none"> -La col·laboració regional millora la coordinació i l'intercanvi de recursos. -Una governança multinivell efectiva alinea els objectius locals amb els objectius més amplis. -Els plans adaptats al territori milloren la rellevància de les intervencions. -L'enfocament en la cohesió social, l'equitat i la preservació del patrimoni cultural és crucial per a un desenvolupament inclusiu.

3. Reptes i oportunitats en la planificació i implementació del desenvolupament urbà

Les experiències i les lliçons apreses de Catalunya, la Municipalitat del Gran Amman, Esmirna, Màlaga, la Diputació de Barcelona, la regió de Tànger-Tetuan-Al Hoceima i la Unió de Municipis de Romagna Faentina, tot i les seves diferències geogràfiques i culturals, convergeixen en objectius comuns en la seva recerca de futurs urbans i territorials sostenibles. Aquests territoris aspiren a crear ciutats i regions habitables que fomentin la vitalitat econòmica, la inclusió social i la sostenibilitat mediambiental. No obstant això, el camí per assolir aquests objectius està ple de reptes, incloent-hi la coordinació d'estructures de governança multinivell i l'alineació dels plans locals, regionals i nacionals amb els marcs globals de sostenibilitat. Cada regió ha de navegar per les complexitats d'equilibrar el creixement urbà amb la preservació del patrimoni natural i cultural, garantir una distribució equitativa de recursos i serveis, i implicar diversos actors en el procés de planificació.

Al mateix temps, aquests territoris aprofiten oportunitats úniques per innovar i liderar en el desenvolupament urbà i territorial sostenible. Mitjançant l'ús de tecnologies avançades, fomentant col·laboracions publicoprivades i integrant bones pràctiques globals, estan abordant els reptes locals i regionals i establint referents per a altres territoris que enfronten problemes similars. Els esforços en aquestes ciutats, regions i països mediterranis subratllen la importància de l'adaptabilitat, la resiliència i el pensament a llarg termini en la planificació urbana i territorial. A mesura que aquests territoris evolucionen, les seves experiències ofereixen valuoses lliçons i coneixements sobre les possibilitats i els camins per crear ciutats i territoris sostenibles a la Mediterrània i més enllà.

Aprendre dels seus reptes permet la transferència de coneixement a altres ciutats que afronten les complexitats d'aconseguir l'equilibri territorial i la connectivitat, crear models urbans i regionals habitables i sostenibles, garantir la coherència vertical i horitzontal en la planificació multinivell i multisectorial, integrar agendes globals i europees, mobilitzar actors i fomentar la implicació dels grups d'interès, i abordar els aspectes pràctics de la implementació.

3.1 Reptes i oportunitats en la planificació

- **Equilibri territorial i connectivitat**

Un dels principals reptes en la planificació del desenvolupament urbà i regional sostenible és aconseguir l'equilibri territorial i la connectivitat. Això implica garantir una distribució equitativa dels recursos i serveis entre les àrees urbanes i les rurals. Amb el seu enfocament territorial, l'Agenda Urbana de Catalunya subratlla la necessitat crítica d'aquest equilibri. En regions com Barcelona, on la Diputació dona suport a nombrosos municipis amb necessitats diverses, evitar la concentració de recursos en els centres urbans mentre es presten serveis a les zones rurals és especialment difícil. Aquest equilibri és essencial per prevenir les disparitats regionals i afavorir el desenvolupament global.

Millorar la connectivitat física i digital és crucial per donar suport a la integració econòmica i social. A Tànger-Tetuan-Al Hoceima, per exemple, la manca d'infraestructures adequades a les zones rurals pot limitar l'accés a serveis essencials i oportunitats econòmiques, agreujant les desigualtats. De manera similar, a la regió de Romagna Faentina, la integració de les necessitats dels municipis urbans i rurals requereix un enfocament coordinat per al desenvolupament d'infraestructures. La connectivitat digital és igualment important, ja que facilita l'accés a la informació, els serveis i els mercats, especialment a les àrees remotes. Aquesta connectivitat és vital per fomentar el creixement econòmic i millorar la qualitat de vida en tot el territori.

- **Models urbans habitables i sostenibles**

Dissenyar entorns urbans que promoguin el benestar, la resiliència i la sostenibilitat mediambiental és un objectiu clau en el desenvolupament urbà sostenible. No obstant això, aquest objectiu presenta desafiaments significatius. A Màlaga, la ràpida urbanització i la turistificació han exercit pressió sobre les infraestructures i els recursos naturals de la ciutat. El repte consisteix en equilibrar el creixement urbà amb la preservació del patrimoni natural i cultural, incloent-hi la protecció d'espais verds, els llocs històrics i la biodiversitat, alhora que es dona cabuda al nou desenvolupament.

La creació de models urbans habitables i sostenibles també implica abordar qüestions com l'assequibilitat de l'habitatge, el transport i els espais públics. A la Municipalitat del Gran Amman, per exemple, l'arribada massiva de refugiats ha augmentat la demanda d'habitatge i serveis, fet que requereix una planificació acurada per evitar assentaments informals i garantir l'accés a habitatges adequats. De manera similar, a Esmirna, la transició cap a una economia circular i la implementació de pràctiques sostenibles en la planificació urbana requereix solucions innovadores per gestionar els residus, reduir les emissions i promoure les energies renovables. Aquests desafiaments necessiten un enfocament integral que incorpori les dimensions ambientals, socials i econòmiques a escala urbana i regional.

- **Coherència vertical i horitzontal en la planificació multinivell i multisectorial**

Garantir l'alineació i la coherència entre els marcs de planificació local, regional i nacional és crític en el desenvolupament urbà sostenible. Aquest repte és especialment evident en regions amb estructures de governança complexes, com Barcelona, on múltiples municipis i nivells administratius han de coordinar els seus esforços. L'Agenda Urbana de Catalunya també va afrontar aquest repte durant el procés de redacció, especialment a l'hora d'alinejar diversos plans i estratègies sectorials. La complexitat sorgeix de la diferència entre els horitzons temporals, que poden requerir adaptacions a les circumstàncies canviants. La governança col·laborativa i la integració de polítiques són fonamentals per aconseguir un desenvolupament urbà i territorial cohesionat, alineant les polítiques en diferents nivells de govern i sectors des del transport i l'habitatge fins a la gestió mediambiental i el creixement econòmic.

A Tànger-Tetuan-Al Hoceima, aconseguir la coherència en la planificació és complicat per la necessitat d'alinejar els plans de desenvolupament locals i regionals amb les agendes de sostenibilitat nacionals i internacionals. Això requereix un enfocament coordinat que tingui en compte les necessitats i prioritats específiques de la regió, mentre es contribueix a objectius més amplis. De manera similar, a la Romagna Faentina, la integració de les necessitats dels diversos municipis en una estratègia regional unificada requereix una col·laboració i comunicació efectives entre els actors implicats. Aquesta coherència vertical i horitzontal és essencial per crear una visió compartida i reforçar les polítiques.

- **Actualització dels marcs legals**

Traduir els plans en iniciatives efectives de desenvolupament urbà implica una sèrie de consideracions pràctiques, incloent-hi l'adequació dels marcs legals. En moltes regions, els marcs legals obsolets o inadequats poden dificultar el progrés, fent que sigui complicat implementar solucions innovadores o fer complir les normes de sostenibilitat. Aquestes limitacions legals poden impedir l'execució oportuna dels projectes, cosa que provoca un augment dels costos i la pèrdua d'oportunitats. Abordar aquests reptes requereix una revisió i actualització completa dels marcs legals per donar suport a les iniciatives de desenvolupament urbà sostenible. Això inclou la creació de regulacions clares que facilitin pràctiques sostenibles i proporcionin un entorn favorable a la innovació. En el cas d'Esmirna, es va incloure una anàlisi legislativa com a part del procés de planificació.

- **Integració de les agendes globals i europees**

L'adaptació dels marcs de sostenibilitat globals i europeus al context mediterrani presenta tant reptes com oportunitats. Regions com Esmirna i Barcelona treballen activament per localitzar els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i les directives de la Unió Europea en els seus processos de planificació regional. No obstant això, la diversitat del context mediterrani, incloent-hi diferents condicions econòmiques, orígens culturals i desafiaments mediambientals, pot complicar l'adaptació d'aquests marcs.

Per exemple, els ODS proporcionen un marc ampli per al desenvolupament sostenible, però traduir aquests objectius en plans específics i concrets requereix una consideració acurada de les condicions locals. A la Municipalitat del Gran Amman, qüestions crítiques com l'escassetat d'aigua i l'eficiència energètica requereixen solucions adaptades que poden no estar explícitament contemplades en els marcs globals. A més, la integració d'aquestes agendes sovint requereix recursos uns financers significatius, una experiència tècnica i una capacitat institucional que poden ser difícils d'aconseguir, especialment a les regions menys desenvolupades.

- **Incorporar la resiliència climàtica en les estratègies de planificació urbana**

La sostenibilitat ambiental i la resiliència climàtica són també desafiaments importants per a les ciutats mediterrànies, que són particularment vulnerables als impactes del canvi climàtic, com l'augment del nivell del mar, els fenòmens meteorològics extrems i l'escassetat d'aigua. Es va destacar la necessitat urgent que les ciutats incorporin la resiliència climàtica en les seves estratègies de planificació urbana. No obstant això, moltes ciutats tenen dificultats per integrar les consideracions mediambientals en els seus plans de desenvolupament a causa de les prioritats que competeixen entre elles i els recursos limitats. La manca de dades mediambientals completes i de models predictius complica encara més els esforços per planificar i mitigar els efectes del canvi climàtic. A més, les disparitats socioeconòmiques de la regió fan que els impactes del canvi climàtic es percebin de manera desigual, sent les comunitats més pobres les més vulnerables als xocs ambientals. Aquests desafiaments requereixen un enfocament integral de la sostenibilitat ambiental amb la planificació social i econòmica. L'Agència de Planificació d'Esmirna (IZPA) ofereix una solució a través del seu pla ambiental integral, que inclou estratègies detallades de resiliència climàtica i la integració dels objectius de sostenibilitat en la planificació urbana.

- **Mobilització d'actors i implicació dels grups d'interès**

Involucrar diversos grups d'interès, inclosos els governs, el sector privat i la societat civil, en la planificació i la implementació és un repte fonamental en el desenvolupament urbà sostenible. En regions com Màlaga i Esmirna, la participació d'un ampli espectre de grups d'interès és crucial per assegurar que les polítiques urbanes reflecteixin interessos diversos i siguin inclusives. No obstant això, aconseguir una alineació i participació efectiva dels diferents agents implicats pot ser difícil, especialment quan hi ha interessos en conflicte o falta de consciència sobre la importància de les pràctiques sostenibles.

Les millors pràctiques per a la implicació dels grups d'interès inclouen la creació de plataformes de diàleg, fomentar la transparència i garantir que totes les veus siguin escoltades. Per exemple, la Fundació CIEDES a Màlaga ha creat amb èxit un procés de planificació inclusiu en el qual participen actors públics i privats, facilitant la presa de decisions coordinada. De manera similar, a Tànger-Tetuan-Al Hoceima, la participació de les comunitats locals en el procés de planificació assegura que els projectes de desenvolupament siguin culturalment adequats i comptin amb el suport de la comunitat.

3.2 Reptes i oportunitats d'implementació

- **Governança i coordinació multinivell**

Una governança efectiva és fonamental per a la implementació del desenvolupament urbà i territorial sostenible. A Catalunya, l'Agenda Urbana subratlla la importància **d'establir un mecanisme de governança multinivell fort però flexible durant la fase d'implementació**. Aquest mecanisme és necessari per garantir una coordinació integral entre els diversos actors, facilitar l'intercanvi d'informació i recollir dades per a una avaluació efectiva. Les diverses estructures polítiques i administratives dels països mediterranis compliquen l'harmonització de polítiques i estratègies. Aquesta manca de cohesió sovint condueix a enfocaments fragmentats en la planificació urbana i territorial, dificultant la implementació de polítiques coherents i efectives en diferents jurisdiccions.

La conferència va posar l'accent en la necessitat **d'estructures de governança integrades** que alineïn els esforços dels diferents nivells de govern i sectors, facilitant un enfocament més coordinat i unificat del desenvolupament urbà i territorial. L'exemple notable de la Fundació CIEDES a Màlaga va mostrar com aquestes estructures de governança integrades poden alinear amb èxit aquests esforços, donant lloc a un desenvolupament urbà més eficaç.

- **Assignació de recursos i finançament**

Els recursos financers limitats són una restricció comuna que impedeix dur a terme els projectes d'infraestructura necessaris i implementar iniciatives sostenibles. Les sessions van destacar la necessitat crítica de mecanismes de finançament innovadors, com les col·laboracions publicoprivades, els bons verds i l'ajuda internacional per reduir la bretxa de finançament. No obstant això, fins i tot amb aquests mecanismes, assegurar un finançament consistent i adequat continua sent un gran repte. La impredictibilitat dels fluxos financers pot provocar retards en la implementació i l'escalabilitat dels projectes, que en última instància afecten el progrés general cap als objectius de sostenibilitat. Un exemple de la regió de Tànger-Tetuan-Al Hoceima il·lustra l'ús de col·laboracions publicoprivades per finançar grans projectes d'infraestructura, aprofitant la inversió del sector privat per complementar el finançament públic.

A la Romagna Faentina, s'ha utilitzat el finançament combinat per finançar projectes d'infraestructura que donen suport al desenvolupament urbà sostenible. El repte aquí és coordinar diferents fonts de finançament i actors per crear un pla de finançament coherent. Això sovint implica negociar termes i alinear les expectatives dels diversos contribuents, que pot requerir temps i habilitats fortes en gestió financera.

- **Planificació estratègica versus capacitat d'implementació**

Un altre repte important d'implementació identificat és la bretxa entre disposar d'un document de planificació estratègica integral i la capacitat de dur-lo a terme de manera efectiva. La manca de capacitat tècnica i financera pot dificultar considerablement la realització d'aquests plans. Aquest repte és especialment greu a les ciutats on els governs locals no tenen l'experiència i la infraestructura necessàries per gestionar projectes complexos. A més, l'accés limitat al finançament pot impedir l'execució de projectes crítics, retardant així el progrés cap als objectius de sostenibilitat. Aquesta desconexió entre la planificació i la implementació subratlla la necessitat d'iniciatives de capacitat i l'elaboració d'estratègies financeres que garanteixin una inversió sostinguda en projectes urbans. Millorar la capacitat tècnica i assegurar un finançament consistent són components clau de la missió de les organitzacions internacionals com MedCities, que és donar suport a una governança local efectiva i transformadora que pugui garantir que els plans estratègics es tradueixin en resultats tangibles.

- **Gestió de dades i integració tecnològica**

La gestió de dades i la integració tecnològica són components crucials de la planificació urbana i regional sostenible, però presenten reptes importants per a moltes ciutats i regions de la Mediterrània. Recollir, gestionar i utilitzar dades de manera eficaç és essencial per a la presa de decisions informada i el desenvolupament de polítiques. No obstant això, moltes regions mediterrànies no tenen la infraestructura, les capacitats tecnològiques i l'experiència necessàries per gestionar grans volums de dades de manera eficient. L'establiment d'observatoris de dades, com el d'Amman, es va destacar com una bona pràctica, però replicar aquests models a tota la regió requereix una inversió i una capacitat substancials. A més, sovint hi ha una desconexió entre els productors de dades i els usuaris, la qual cosa porta a ineficiències i una infrautilització de les dades disponibles. Les sessions van subratllar la importància de desenvolupar ecosistemes de dades sòlids que donin suport a l'anàlisi integral necessària per a la planificació estratègica urbana i territorial.

- **Canvis polítics i compromís a llarg termini**

La conferència també va posar en relleu el repte de la voluntat política i el lideratge en la promoció de la sostenibilitat urbana. Un lideratge fort és crucial per establir l'agenda i mobilitzar recursos i actors. No obstant això, les sessions van destacar que el compromís polític amb el desenvolupament urbà sostenible és sovint inconsistent, amb cicles polítics de curt termini que de vegades condueixen a una manca de continuïtat en les polítiques i iniciatives. Aquesta inconsistència pot minar els esforços de planificació a llarg termini i desincentivar la inversió en projectes sostenibles. A més, la politització de les qüestions urbanes pot portar a la prioritització de certes àrees o projectes en funció de l'oportunitat política en lloc de les necessitats estratègiques, complicant encara més la implementació d'agendes urbanes integrals. Un exemple de solució és el lideratge coherent i la visió a llarg termini proporcionats per la Fundació CIEDES a Màlaga, que ha mantingut un enfocament constant en els objectius de sostenibilitat malgrat els canvis polítics.

• Enfocament participatiu

La inclusió i l'equitat social són aspectes crítics del desenvolupament urbà i territorial sostenible, però sovint s'enfronten a reptes en la seva implementació. Garantir que tots els membres de la comunitat, especialment els col·lectius vulnerables i marginats, participin en la planificació urbana i regional és essencial per crear ciutats i regions equitatives. No obstant això, les sessions van revelar llacunes significatives, amb moltes polítiques que no tenen en compte adequadament les necessitats específiques d'aquests grups. Per exemple, a Amman, els refugiats i els immigrants s'enfronten amb freqüència a barreres per accedir a serveis bàsics i oportunitats, agreujant les desigualtats socials. La conferència va subratllar la necessitat de polítiques inclusives que involucrin tots els segments de la població en la planificació i la presa de decisions. Una solució debatuda va ser l'ús de models de governança participativa, com els implementats a Màlaga, que empoderen la ciutadania i asseguruen que es tinguin en compte perspectives diverses en els projectes de desenvolupament urbà i regional.

En conclusió, els reptes als quals s'enfronten les ciutats, regions i països mediterranis en la implementació d'agendes urbanes sostenibles són diversos i polifacètics. Engloben la governança, el finançament, la gestió de dades, l'equitat social, la sostenibilitat ambiental, el compromís polític, els canvis demogràfics, la preservació cultural i la innovació. Abordar aquests desafiaments requereix un enfocament integral i coordinat que involucri tots els nivells de govern, el sector privat, la societat civil i les organitzacions internacionals. És necessari mantenir un diàleg i una col·laboració constants per desenvolupar i implementar estratègies efectives i equitatives, assegurant que tots els residents de les ciutats i regions mediterrànies puguin beneficiar-se d'un desenvolupament urbà i territorial sostenible.

4. Vectors d'acceleració

Aprenent dels casos de Catalunya, la Municipalitat del Gran Amman, Esmirna, Màlaga, la Diputació de Barcelona, la regió de Tànger-Tetuan-Al Hoceima i la Unió de Municipis de Romagna Faentina, s'identifiquen vectors d'acceleració en el context del desenvolupament urbà i territorial sostenible. Aquests vectors fan referència a estratègies o iniciatives específiques i accionables dissenyades per accelerar el progrés cap a la consecució d'entorns urbans sostenibles, resilients i inclusius. Serveixen com a vies crítiques per superar els reptes existents, racionalitzar processos i aprofitar les oportunitats per implementar ràpidament i de manera eficient els objectius de sostenibilitat urbana. Derivats de bones pràctiques, enfocaments innovadors i lliçons apreses en diversos contextos urbans, aquests vectors estan adaptats per abordar qüestions específiques dins de les fases de planificació i implementació del desenvolupament urbà.

El concepte de vector d'acceleració engloba un ampli ventall d'accions, des de reformes polítiques i legals i millores de la governança fins a innovacions tecnològiques i mecanismes financers. Per exemple, el desenvolupament d'estructures de governança integrades que alineïn els esforços de planificació local, regional i nacional assegura un desenvolupament urbà i territorial coherent i unificat. De manera similar, la introducció de mecanismes de finançament innovadors com les associacions publicoprivades, els bons verds i el finançament combinat poden cobrir les mancances de finançament i proporcionar els recursos necessaris per a la implementació de projectes sostenibles.

Aquests són alguns dels vectors d'acceleració identificats durant la conferència:

- **Visió estratègica i marc de planificació a llarg termini.** Les ciutats i regions que han gestionat amb èxit les complexitats del desenvolupament sostenible han establert objectius clars alineats amb els objectius globals de sostenibilitat, com els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de les Nacions Unides. Una visió estratègica proporciona un full de ruta per a ciutats i regions, guiant la presa de decisions i la prioritització de projectes. També ajuda a alinear diversos actors al voltant d'objectius comuns, assegurant que els esforços estiguin coordinats i es reforcin mútuament.
- **Millora del marc legal i regulador.** Per planificar i implementar de manera efectiva el desenvolupament urbà sostenible, les ciutats, les regions i els països han de modernitzar els seus marcs legals per abordar els desafiaments contemporanis, com el canvi climàtic, les tecnologies de ciutats intel·ligents i les pràctiques de construcció sostenible. Simplificar els processos d'aprovació reguladora, especialment per a projectes que s'alineïn amb criteris de sostenibilitat, pot accelerar significativament la planificació i implementació de solucions urbanes innovadores. Aquest enfocament agilitzat facilita l'adopció oportuna de noves tecnologies i infraestructures i garanteix que les pràctiques sostenibles s'integrin en les estratègies de desenvolupament urbà i regional. A més, l'alineació de les normatives locals amb els estàndards internacionals millora l'entorn regulador general, proporcionant un marc coherent que dona suport als esforços consistents de planificació i implementació.

- **Implicació de les parts interessades i governança participativa.** Les agendes urbanes d'èxit són aquelles que involucren activament una àmplia diversitat d'actors, incloses les entitats governamentals, el sector privat, les organitzacions de la societat civil i el públic en general. Aquest enfocament inclusiu assegura que es tinguin en compte diverses perspectives en el procés de planificació i fomenta el sentit de pertinença i responsabilitat entre els grups d'interès. Les sessions van subratllar que els processos participatius poden conduir a resultats més equitatius i sostenibles, assegurant que les veus dels col·lectius marginats i vulnerables siguin escoltades i abordades.
- **Expertesa tècnica i capacició.** Els equips tècnics són crucials per dur a terme anàlisis en profunditat, predir tendències i desenvolupar marcs integrals de desenvolupament urbà i regional. L'establiment d'unitats de suport tècnic i centres d'excel·lència pot proporcionar assistència continuada i expertesa especialitzada en àrees en avaluació d'impacte ambiental, disseny d'infraestructures sostenibles i anàlisi de dades. Aquest suport garanteix que els projectes urbans es planifiquin i executin amb una alta competència tècnica i sostenibilitat. En construir i mantenir aquests equips, les ciutats i regions poden millorar significativament la seva capacitat per planificar i implementar estratègies de desenvolupament urbà i territorial integrals i resilients.
- **Presa de decisions basada en dades** també es va destacar com una lliçó clau. La recollida de dades precisa i exhaustiva és essencial per entendre les dinàmiques urbanes i monitorar el progrés de les iniciatives de desenvolupament urbà i territorial. Les ciutats i regions que han establert infraestructures sòlides de dades, com els observatoris urbans, estan millor equipades per prendre decisions informades que responguin a les necessitats de les seves poblacions.

-
- **Flexibilitat i adaptabilitat en la planificació urbana.** La naturalesa canviant dels entorns urbans, influenciada pel canvi climàtic, els avenços tecnològics i els canvis demogràfics, requereix que ciutats i regions siguin àgils i adaptables. Les sessions van posar de manifest que els marcs de planificació rígids poden dificultar la capacitat d'una ciutat per respondre a nous desafiaments i oportunitats. Aquells territoris que han adoptat enfocaments de planificació flexibles, que permeten revisions periòdiques i actualitzacions dels plans, estan millor posicionats per gestionar la incertesa i el canvi.
 - **Col·laboració intersectorial.** El desenvolupament urbà i territorial és intrínsecament multidisciplinari, ja que involucra diversos sectors com l'habitatge, el transport, l'energia i els serveis socials. Una planificació urbana i regional eficaç requereix la coordinació d'aquests sectors per garantir la integració de les polítiques i els projectes i que es recolzin mútuament. Les sessions van destacar els beneficis d'establir mecanismes formals de col·laboració intersectorial, com ara grups de treball interinstitucionals o grups de treball conjunts. Aquests mecanismes faciliten l'intercanvi d'informació, alineen les prioritats i asseguren que els diferents sectors treballin junts cap a objectius comuns.
 - **Integració estratègica a diverses escales i sectors.** Les àrees urbanes sovint experimenten tensions entre la planificació visionària a llarg termini i les necessitats immediates de les seves poblacions. El desenvolupament de marcs que mantinguin la coherència entre diferents horitzons de planificació és essencial per equilibrar aquestes escales temporals divergents. Això implica integrar accions a curt termini amb objectius a llarg termini, assegurant que s'atenguin les necessitats immediates sense comprometre la sostenibilitat futura. Un enfocament eficaç és prioritzar les inversions en

infraestructures que millorin la connectivitat entre les zones urbanes i rurals, abordant així els desequilibris territorials. En centrar-se en infraestructures físiques, com les xarxes de transport, i digitals, com l'accés a la banda ampla, les ciutats i regions poden promoure un desenvolupament equitatiu i millorar l'accés als serveis en tot el territori.

- **Mecanismes de finançament innovadors.** Són essencials per donar suport a projectes urbans sostenibles. Les fonts de finançament tradicionals, com els pressupostos públics, poden no ser suficients per assolir els ambiciosos objectius del desenvolupament urbà i territorial sostenible. Per tant, les ciutats i regions han d'explorar i aprofitar una varietat d'instruments de finançament, inclosos els bons verds, els bons d'impacte social i els fons climàtics. Els bons verds, per exemple, són instruments de deute destinats específicament a projectes amb beneficis mediambientals positius. Els bons d'impacte social impliquen inversors privats que financen projectes socials amb potencial de rendibilitat financera que depenen d'aconseguir resultats predefinits. Els fons climàtics proporcionen recursos financers a projectes que mitiguen o s'adapten als efectes del canvi climàtic. A més, el finançament combinat, que integra fons públics, privats i filantròpics, pot maximitzar els recursos financers i repartir el risc. És important millorar la capacitat de les autoritats locals per accedir i gestionar aquests fons, la qual cosa inclou proporcionar formació i iniciatives de capacitació per als funcionaris locals.
- **Escalar i replicar models d'èxit** és una estratègia important per ampliar l'impacte d'iniciatives urbanes efectives. Els projectes pilot i els models de bones pràctiques proporcionen experiències d'aprenentatge valuoses i demostren la viabilitat de solucions innovadores. A l'hora d'escalar aquestes iniciatives, les ciutats i regions han de tenir en compte factors

com l'adaptabilitat del projecte a diferents contextos, la disponibilitat de recursos i el potencial per a la implicació de les parts interessades. Les col·laboracions entre ciutats transfrontereres poden ser fonamentals en aquest procés, ja que faciliten l'intercanvi de coneixements, recursos i bones pràctiques. Per exemple, un projecte de gestió de residus amb èxit en una ciutat o regió es pot adaptar i implementar en una altra ciutat que afronti reptes similars. Mitjançant la participació en xarxes i fòrums internacionals, les ciutats i regions poden aprendre de les experiències d'altres i millorar la seva capacitat d'innovació.

- **La col·laboració transfronterera** és especialment important a la Mediterrània, on les ciutats i regions comparteixen desafiaments i oportunitats comunes. Enfortir la col·laboració entre les ciutats i regions més enllà de les fronteres estatals pot millorar la capacitat global de la regió per abordar aquests reptes. Això inclou projectes d'infraestructura conjunts, iniciatives mediambientals coordinades i estratègies compartides de desenvolupament econòmic. Les col·laboracions transfrontereres també poden ajudar les ciutats i les regions a aprofitar els recursos i l'experiència, facilitant la implementació de projectes a gran escala que poden estar fora de l'abast de ciutats individuals. Per exemple, les ciutats i regions mediterrànies poden col·laborar en la gestió de l'aigua, les energies renovables i els projectes de turisme sostenible. Aquestes col·laboracions no només aporten beneficis pràctics, sinó que també fomenten un sentiment de solidaritat regional i de propòsit compartit.
- **L'estabilitat política i institucional** és crucial per a la continuïtat i l'eficàcia dels plans de desenvolupament urbà i territorial sostenible. Els canvis polítics, com els canvis en el lideratge o les prioritats polítiques, poden interrompre els

esforços de planificació a llarg termini. Per mitigar aquest risc, les ciutats, les regions i els països han de treballar per establir un suport bipartidista per a les principals iniciatives de sostenibilitat. Això implica construir un ampli consens al voltant de la importància del desenvolupament sostenible i crear marcs legals que protegeixin aquestes iniciatives dels canvis polítics. Uns fonaments institucionals sòlids que donin suport als objectius de sostenibilitat, independentment dels canvis polítics, són essencials per garantir la longevitat i l'èxit dels plans de desenvolupament urbà i territorial. Això inclou institucionalitzar les pràctiques de sostenibilitat dins de les administracions de la ciutat i la regió i crear mecanismes per a la revisió i ajustament regular de les polítiques.

5. Conclusions

Avançar cap al desenvolupament urbà i territorial sostenible a la regió mediterrània requereix un enfocament polifacètic i integrat. Aquest document, resultat de la conferència "Agendes Urbanes a la Mediterrània", ofereix recomanacions per a responsables polítics, planificadors urbans i altres actors implicats. Aquestes recomanacions es basen en exemples reals de com s'està promovent el desenvolupament sostenible a tota la regió.

Les experiències compartides durant la conferència subratllen el potencial de les ciutats i regions mediterrànies per convertir-se en líders en desenvolupament urbà sostenible. Focalitzant-se en la integració estratègica, fomentant la sostenibilitat econòmica, implicant una àmplia gamma d'actors, assegurant un finançament innovador, garantint una implementació transparent i efectiva, i construint resiliència a través de la col·laboració transfronterera i l'estabilitat política, els territoris mediterranis poden millorar la qualitat de vida dels seus residents alhora que contribueixen als objectius de sostenibilitat global.

La Taula 2 proporciona un resum d'accions i exemples de ciutats mediterrànies i il·lustra els passos pràctics que es poden prendre per assolir aquests objectius. S'hi descriuen àrees clau, des de l'establiment de la visió fins als marcs legals, les estructures de governança, la participació de les parts interessades i més. Aquestes àrees d'atenció destaquen la naturalesa interconnectada del desenvolupament urbà sostenible i ofereixen un full de ruta per a la planificació i la implementació.

Per exemple, l'**establiment d'una visió** implica definir una perspectiva sostenible a llarg termini per al desenvolupament urbà i territorial que estigui alineada amb les directrius globals i regionals, com els ODS, la Nova Agenda Urbana o l'Agenda Urbana de la UE. Ciutats i regions com **Esmirna i Catalunya** són exemples destacats de com visions estratègiques clares poden guiar els esforços de planificació urbana a llarg termini.

Adoptant les estratègies de la Taula 2, les ciutats i regions mediterrànies poden continuar liderant el camí cap a entorns urbans sostenibles, resilents i inclusius. Mitjançant l'acció col·laborativa, les solucions innovadores i una avaluació contínua, la regió mediterrània té el potencial de posicionar-se com a líder mundial en sostenibilitat urbana.

Taula 2

Resum d'accions en la planificació i implementació del desenvolupament urbà i territorial sostenible

Objectiu	Àrees clau	Accions	Exemples/millors pràctiques
Establiment de la visió	-Definir una visió urbana i territorial sostenible.	-Establir una visió clara i a llarg termini per al desenvolupament urbà i regional. -Fixar objectius específics i mesurables alineats amb marcs globals com els ODS i directrius regionals (p. ex., Agenda Urbana de la UE).	-Marc Visió 2074 d'Esmirna. -Agenda Urbana de Catalunya.
Planificació estratègica	-Integrar dimensions ambientals, socials i econòmiques. -Assegurar la coherència en la planificació multinivell i multisectorial.	-Desenvolupar plans integrals que equilibrin el creixement urbà amb la sostenibilitat ambiental, l'equitat social i la vitalitat econòmica. -Assegurar que els plans locals, regionals i nacionals estiguin alineats per evitar conflictes i redundàncies.	-Diputació de Barcelona: coordinació entre municipis per garantir la coherència regional. -Tànger-Tetuan-Al Hoceima: alineació dels plans regionals amb els marcs nacionals i internacionals.
Marc legal i reguladors	-Actualitzar els marcs legals per donar suport a la innovació. -Fer complir els estàndards de sostenibilitat.	-Revisar i actualitzar els marcs legals per eliminar barreres al desenvolupament sostenible. -Establir regulacions clares que fomentin la innovació i les pràctiques sostenibles. -Assegurar que hi hagi mecanismes d'aplicació.	-Esmirna: anàlisi i actualització legislativa per donar suport a la planificació estratègica. -Diputació de Barcelona: alineació de les disposicions legals amb els objectius de sostenibilitat.

Objectiu	Àrees clau	Accions	Exemples/millors pràctiques
Governança i coordinació multinivell	<ul style="list-style-type: none"> -Assegurar estructures de governança efectives. -Coordinació entre diferents nivells de govern i sectors. 	<ul style="list-style-type: none"> -Establir mecanismes de governança que facilitin la coordinació local, regional i nacional. -Promoure la col·laboració intersectorial per alinear esforços i assegurar la implementació coherent de polítiques. -Fomentar una cultura de responsabilitat i transparència en la governança. 	<ul style="list-style-type: none"> -Catalunya: governança multinivell com a part de l'Agenda Urbana. -Màlaga: el paper de la Fundació CIEDES en la coordinació de la governança multinivell.
Implicació de les parts interessades	<ul style="list-style-type: none"> -Involucrar una diversitat d'agents i parts interessades. -Garantir la inclusivitat. 	<ul style="list-style-type: none"> -Crear plataformes de diàleg, assegurant la participació de tots els sectors, incloent-hi el govern, el sector privat, la societat civil i els grups marginats. -Facilitar la transparència i la responsabilitat en la presa de decisions. 	<ul style="list-style-type: none"> -Màlaga: planificació inclusiva a través de col·laboracions publicoprivades. -Amman: implicar tots els ciutadans, incloent-hi els refugiats, en els processos de planificació urbana.
Assignació de recursos i finançament	<ul style="list-style-type: none"> -Assegurar i gestionar recursos financers. -Explorar mecanismes de finançament innovadors. 	<ul style="list-style-type: none"> -Identificar les necessitats de finançament i assegurar recursos a través de mitjans tradicionals (pressupostos governamentals) i finançament innovador (col·laboracions publicoprivades, bons verds, etc.). -Desenvolupar estratègies financeres que garanteixin un finançament consistent per a projectes a llarg termini. 	<ul style="list-style-type: none"> -Tànger-Tetuan-Al Hoceima: ús de col·laboracions publicoprivades per finançar grans projectes d'infraestructura. - Romagna Faentina: finançament mixt per al desenvolupament urbà sostenible.

Objectiu	Àrees clau	Accions	Exemples/millors pràctiques
Implementació i desenvolupament de capacitats	<ul style="list-style-type: none"> -Superar la bretxa entre la planificació i l'execució. -Millorar la capacitat tècnica i administrativa. 	<ul style="list-style-type: none"> -Desenvolupar plans d'acció que tradueixin els objectius estratègics en projectes específics. -Invertir en el desenvolupament de la capacitat tècnica dins dels governs locals per gestionar i implementar projectes complexos. -Establir sistemes de monitoratge i avaluació per fer un seguiment del progrés i ajustar estratègies segons sigui necessari. 	<ul style="list-style-type: none"> -Catalunya: enfocament en la implementació durant la planificació estratègica. -Diputació de Barcelona: desenvolupament de capacitats per donar suport a la implementació de l'Agenda Urbana.
Gestió de dades i integració tecnològica	<ul style="list-style-type: none"> -Aprofitar les dades per a la presa de decisions informades. -Integrar la tecnologia en la gestió urbana. 	<ul style="list-style-type: none"> -Establir observatoris de dades o organismes similars per recollir, gestionar i analitzar dades. -Invertir en infraestructures tecnològiques per donar suport a la planificació i implementació basades en dades. -Assegurar que les dades siguin accessibles i utilitzades per informar les polítiques. 	<ul style="list-style-type: none"> -Amman: el paper de l'Observatori Urbà en el suport a la planificació basada en dades. -Diputació de Barcelona: desenvolupament de plataformes digitals per a la compartició de dades i el monitoratge.

Objectiu	Àrees clau	Accions	Exemples/millors pràctiques
Monitoratge, avaluació i adaptació	<ul style="list-style-type: none"> -Avaluació continuada del progrés. -Adaptar els plans en funció de la retroalimentació i les condicions canviants. 	<ul style="list-style-type: none"> -Desenvolupar sistemes robustos per monitoritzar i avaluar l'impacte de les iniciatives de desenvolupament urbà. -Actualitzar i adaptar regularment els plans per reflectir nous reptes, oportunitats i comentaris de les parts interessades. -Assegurar que les lliçons apreses s'incorporin als futurs processos de planificació. 	<ul style="list-style-type: none"> - Amman: ús de la Revisió Local Voluntària (VLR) per monitoritzar el progrés dels ODS. - Esmirna: adaptació contínua dels plans estratègics a les condicions canviants.

6. Seguiment

Per donar continuïtat a l'impuls generat durant la conferència de juny de 2024 i fomentar la col·laboració contínua entre ciutats, regions i països mediterranis en la cerca del desenvolupament urbà i territorial sostenible, es proposen les següents accions estratègiques:

- **Enfortir i ampliar xarxes:** potenciar les xarxes existents, com MedCities, per fomentar un diàleg continu, compartir bones pràctiques i donar suport a projectes col·lectius entre ciutats mediterrànies, unions de municipis i regions. Aquestes xarxes haurien de servir com a plataformes d'aprenentatge i cooperació contínua, amb reunions anuals o bianuals estructurades i dedicades a fer seguiment del progrés, introduir noves iniciatives i facilitar l'intercanvi entre iguals.

En aquest sentit, organitzar una **conferència de seguiment d'aquí a un any per avaluar el progrés dels set casos d'estudi discutits durant la conferència de juny de 2024 seria molt rellevant**. Aquest esdeveniment oferiria una oportunitat per avaluar la implementació de les agendes urbanes i territorials, convidar ciutats o territoris veïns per compartir les seves experiències i aprofundir en la comprensió de l'impacte d'aquestes agendes a la regió.

- **Investigació sobre els vectors clau d'acceleració, incloent-hi els marcs legals:** promoure la recerca orientada a comprendre els marcs normatius i reguladors locals, nacionals i regionals per identificar barreres, mancances i enfocaments innovadors en el desenvolupament urbà i territorial.

En aquest sentit, s'hauria de crear un **Grup de Treball sobre Legislació Urbana** per analitzar i proposar canvis legislatius que facilitin el desenvolupament sostenible. Aquest grup hauria de treballar estretament amb responsables polítics i experts

legals per desenvolupar propostes concretes que abordin les mancances identificades i impulsin la transformació de la legislació urbana a la regió.

- **Fomentar la capacitat i l'intercanvi de coneixement:** desenvolupar programes de capacitat específics, incloent-hi els tallers de formació, les iniciatives de mentoria i les visites d'estudi, centrats en millorar les habilitats i els coneixements dels planificadors urbans i els responsables polítics de la regió mediterrània. Aquests programes haurien de prioritzar el desenvolupament de lideratge i l'aplicació pràctica de bones pràctiques en el desenvolupament urbà i territorial sostenible.

En aquest sentit, es podrien organitzar visites a les ubicacions dels set casos d'estudi per a planificadors urbans o territorials d'altres ciutats mediterrànies. Aquestes visites facilitaran l'aprenentatge directe i l'intercanvi d'experiències. A més, es podria considerar la creació de materials audiovisuals per documentar i difondre els processos i resultats d'aquests casos d'estudi, proporcionant recursos valuosos per a una transferència de coneixements més àmplia.

- **Donar suport a plataformes i eines digitals:** desenvolupar o millorar plataformes en línia com medurbantools.com que permetin a les ciutats i regions mediterrànies compartir recursos, accedir a estudis de cas i involucrar els ciutadans en la comprensió i contribució a la planificació urbana i territorial. Aquestes plataformes haurien d'estar dissenyades per promoure la transparència, la inclusivitat i la difusió del coneixement sobre desenvolupament sostenible.

En aquest sentit, es podria crear o donar suport a un espai digital dedicat on les ciutats, regions i països mediterranis puguin publicar les seves agendes urbanes i els recursos

relacionats. Aquesta plataforma serviria com a repositori centralitzat de bones pràctiques, estudis de cas i eines que donin suport al desenvolupament urbà i territorial sostenible a la regió.

- **Reconèixer la innovació en el desenvolupament urbà i territorial sostenible:** establir un programa de premis o altres iniciatives de reconeixement per destacar i celebrar pràctiques innovadores i projectes amb impacte en el desenvolupament urbà i territorial sostenible. Aquests premis haurien d'inspirar més innovació i fomentar l'adopció de models exitosos a tota la regió.

En aquest sentit, el programa de premis es podria presentar a la conferència de seguiment proposada, amb categories que reconeguin l'excel·lència en els vectors d'acceleració identificats, com ara la coordinació multinivell, la implicació d'actors i la integració tecnològica en la planificació urbana.

- **Aprofitar els fòrums internacionals per tenir més impacte:** participar activament en fòrums internacionals com el Fòrum Urbà Mundial i altres esdeveniments globals per presentar els resultats de la conferència de juny de 2024, compartir aquestes recomanacions i mostrar el compromís de la regió mediterrània amb el desenvolupament urbà i territorial sostenible. Utilitzar aquestes plataformes per explorar oportunitats de cooperació amb actors internacionals.

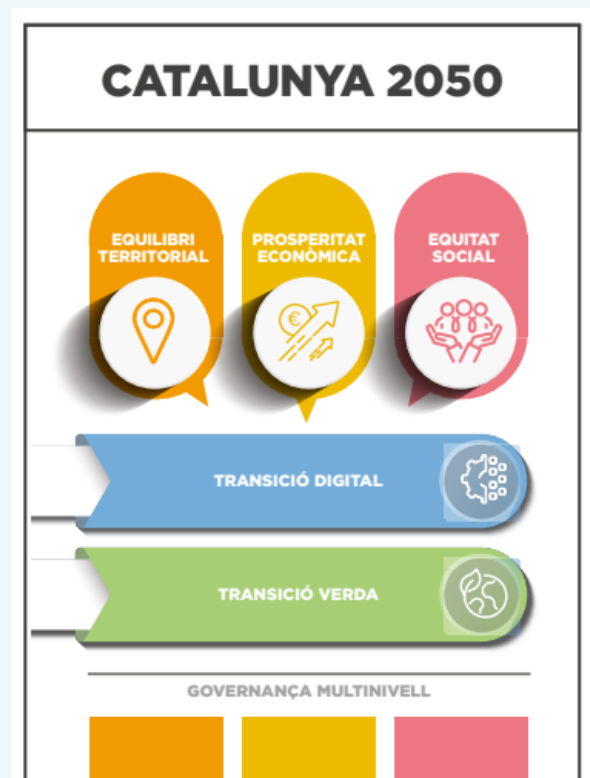
En aquest sentit, caldria coordinar-se amb socis internacionals per assegurar que les ciutats i regions mediterrànies estiguin ben representades en aquests fòrums, centrant-se en establir noves col·laboracions, obtenir finançament i posicionar la regió com a líder en els esforços globals de sostenibilitat.

Catalunya

Una població d'uns 7,7 milions d'habitants Aproximadament 32.108 kmAl voltant del 90% de la ciutadania de Catalunya viu en entorns urbans

L'Agenda Urbana de Catalunya – Agenda de pobles i ciutats Catalunya 2050

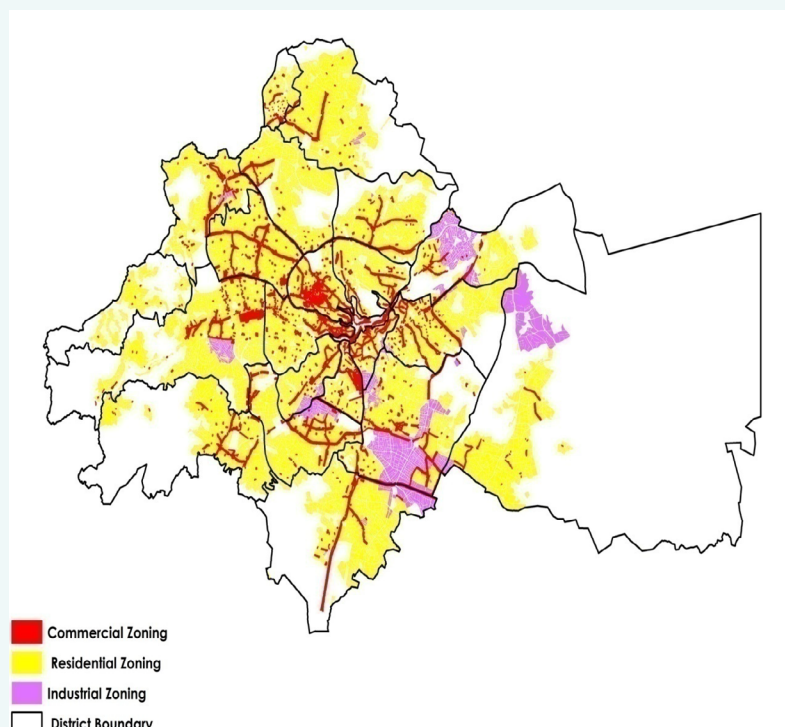
- De la Nova Agenda Urbana de les Nacions Unides a l'Agenda de pobles i ciutats de Catalunya.
- Consulta amb un ampli ventall d'agents: l'Assemblea Urbana de Catalunya es va constituir el 2018.
- Una agenda urbana i territorial destinada a implementar-se en tota la regió.
- Tres dimensions transversals: l'equilibri territorial, la prosperitat econòmica i l'equitat social.

Amman – Municipalitat del Gran Amman(GAM)

Amman, capital de Jordània: **22 districtes** (municipis) que cobreixen **800 quilòmetres quadrats**. La població de la ciutat és d'aproximadament **4,2 milions d'habitants** - 36% de txetxens, àrabs i refugiats circassians

- El GAM opera de manera independent, amb el seu propi conjunt d'instruccions, regles i pressupost. Està **governat per un consell electe liderat per l'alcalde d'Amman**.
- El GAM **dona feina a aproximadament 23.000 persones** en diversos sectors: obres públiques, salut i agricultura, desenvolupament social, administració i finances, planificació, medi ambient i districtes. El GAM es dedica a millorar els serveis i millorar la qualitat de vida dels seus residents.
- La planificació urbana es duu a terme a través de departaments com la planificació estratègica, la planificació integral, els sistemes d'informació geogràfica (SIG) i l'Observatori Urbà, tots ells dins del marc global del **"Pla Estratègic GAM 2022-2026"**.

*Amman 22 districtes

Diputació de Barcelona

Institució de govern local que impulsa el progrés i el benestar dels ciutadans de l'àmbit territorial de la província de Barcelona, **311 municipis**. Actua directament prestant suport tècnic, econòmic i tecnològic als ajuntaments. El seu model de treball: Pla Xarxa de Governos Locals, fonamentat en el **respecte a l'autonomia local i en el treball en xarxa** entre els governs locals i la Diputació.

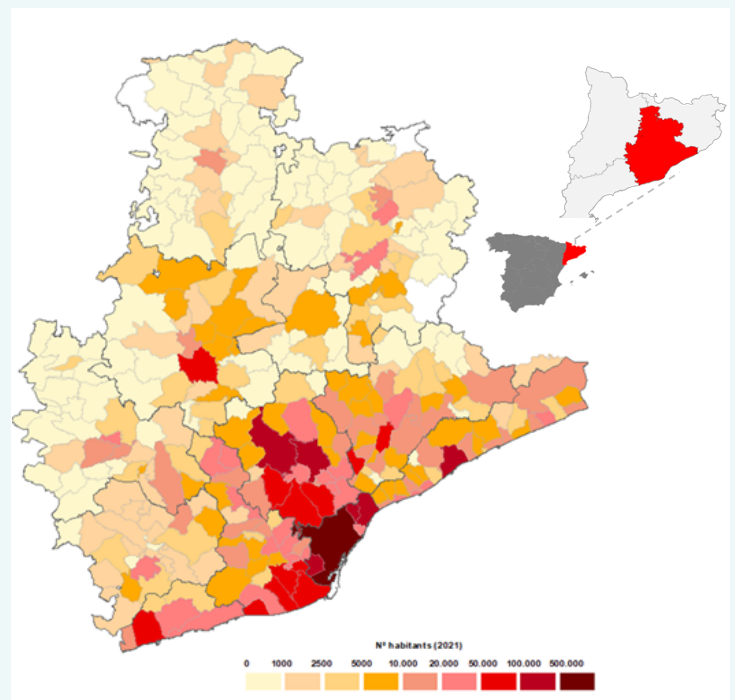
Configuració territorial i demogràfica molt **diversa i contrastada**.

- Conurbació metropolitana i àrees eminentment rurals.
- Sistemes urbans vertebrats entorn de ciutats mitjanes.
- Gran presència d'ens locals de reduïda població i recursos molt limitats.
- Mapa d'entitats supralocals de gestió poc estès i desenvolupat.

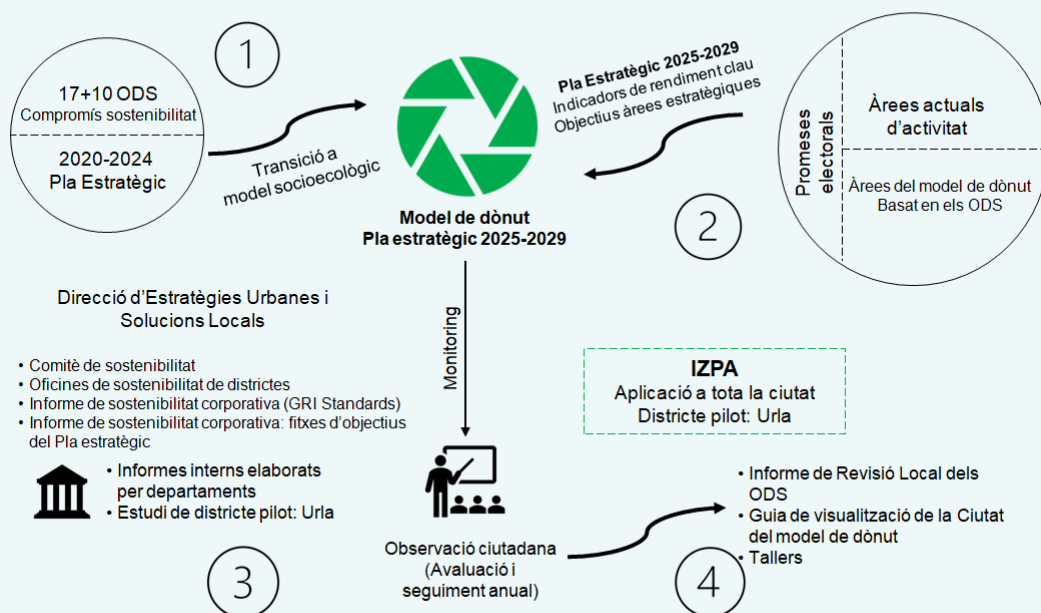
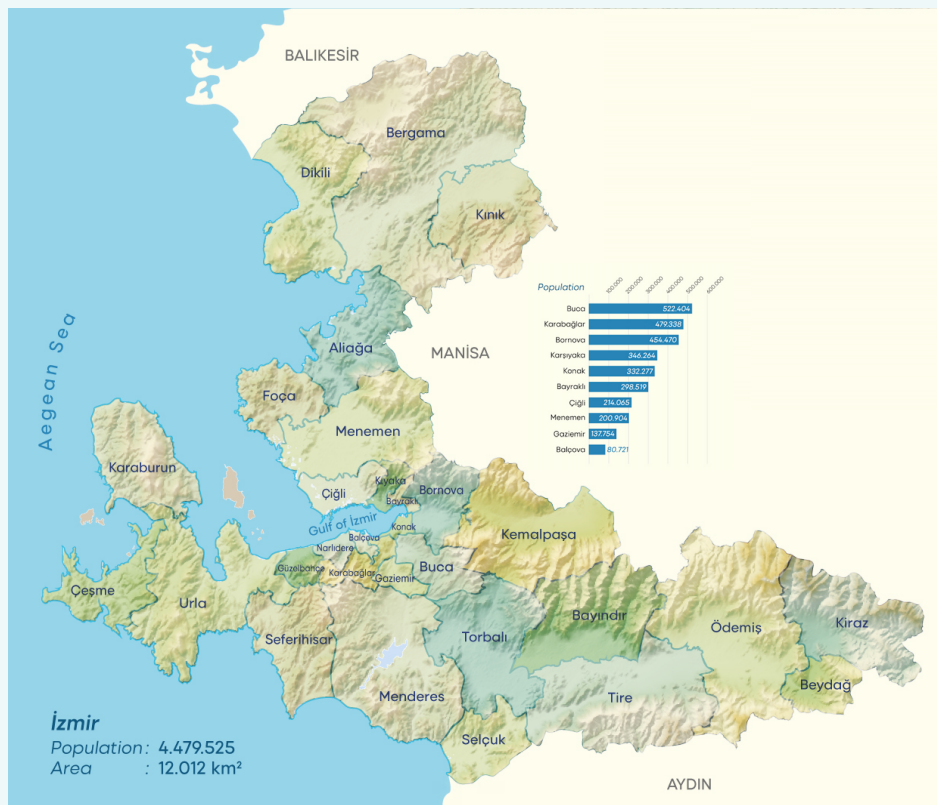
El marc conceptual i operatiu

Les agendes urbanes i l'oportunitat d'abordar els reptes locals des d'una **estratègia de transformació urbana** nova i diferent: la que aporta i possibilita el marc conceptual i operatiu de les "agendes urbanes", una visió associada als nous reptes del nostre món i a noves formes d'actuar, transcendint pràctiques sectorials del passat.

- 311 municipis
- 24% del total de la superfície de Catalunya
- 74,4% del total de la població catalana (més de 5.500.000 persones)
- 85% població inferior a 20.000 habitants
- 58% no supera els 5.000 habitants
- 29% dels municipis no sobrepassen els 1.000 habitants

Municipi Metropolità d'Esmirna

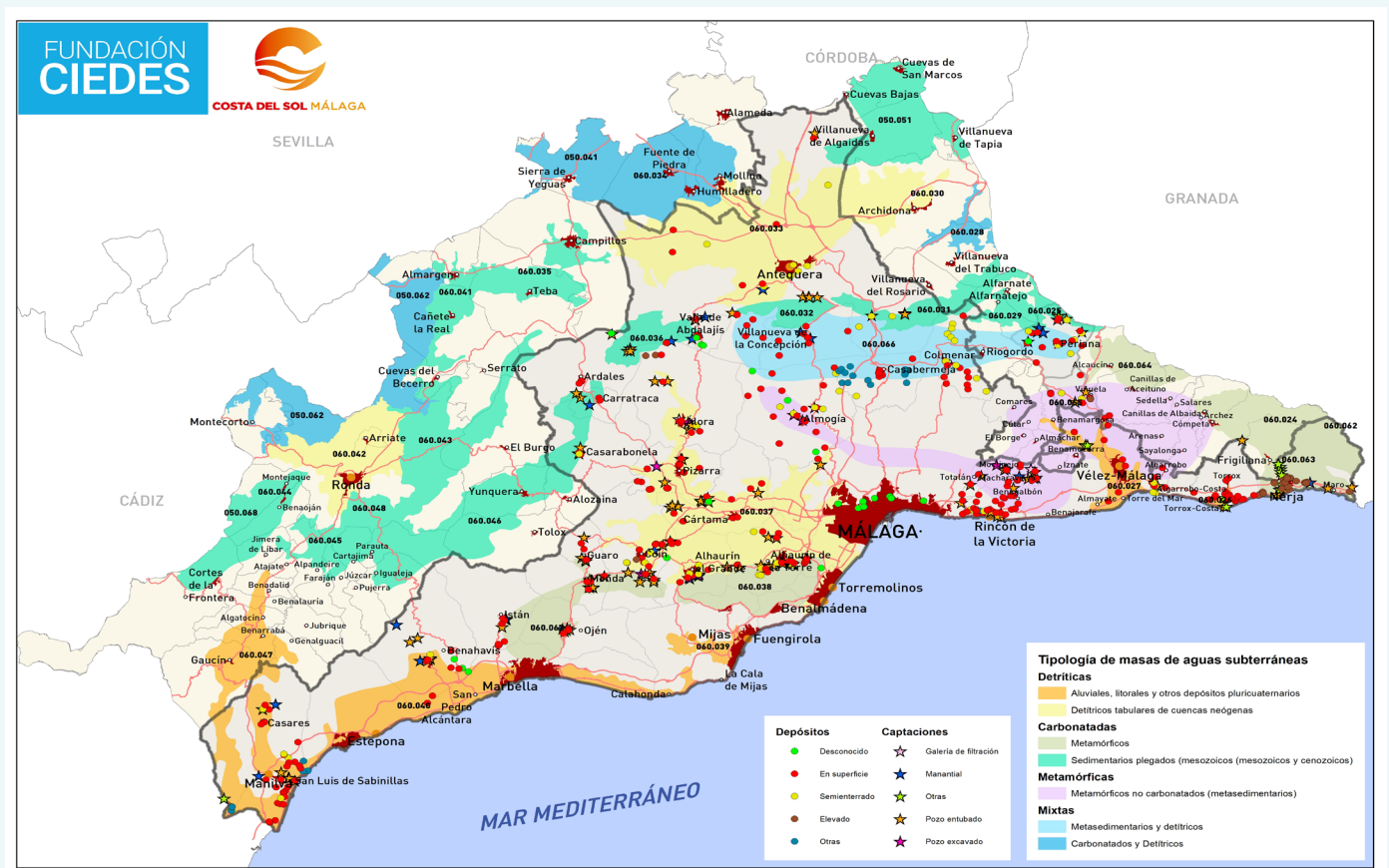
Fundació CIEDES Màlaga

CIEDES és una fundació privada sense ànim de lucre liderada per l'Ajuntament de Màlaga i composta per 17 institucions públiques i privades.

Lideren el procés de planificació estratègica de la ciutat des de 1994 i fomenten ecosistemes de relacions, cooperació i desenvolupament dins de la ciutat i la seva àrea metropolitana.

L'Agenda Urbana del municipi està coordinada amb aquesta planificació estratègica des de 2015.

Des de 2017, aquest procés està alineat amb l'Agenda 2030 i l'Agenda Urbana Europea.

Consell Regional Tànger-Tetuan-Al Hoceïma

- Els Consells Regionals al Marroc, governats per la llei orgànica núm. 111-114, són una institució clau per a la governança **local i regional**.
- Formats per membres electes i dirigits per un president, són responsables del **desenvolupament econòmic i social, així com de l'ordenació del territori**.
- La missió del Consell Regional inclou la planificació financera, la col·laboració amb l'estat i les autoritats locals, i la promoció de la transparència i la participació ciutadana.

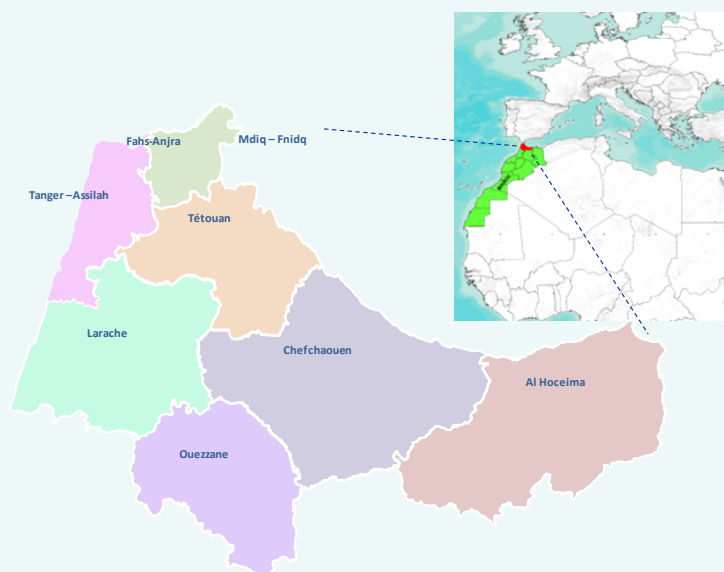
Referències

- Constitució: Art. 143
- Nou Model Desenvolupament: Eixos de transformació 4: Territoris sostenibles i resilents, llocs d'ancoratge i desenvolupament
- Reforma administrativa: Carta de devolució (decentralització), convergència intersectorial
- Llei orgànica 2015

Referències internacionals: ODS; Conveni de Barcelona (Per a la protecció contra la contaminació), Acord de París.

La regió de **Tànger-Tetuan-Al Hoceïma** té una superfície de **17.262** km², 2.43% del territori nacional, amb una població de **3.556.729** (2014).

- Una regió clau amb **diversitat natural i cultural**: doble façana marítima, potencial de recursos hídrics, muntanyes que cobreixen el 21% de la regió, 21 SIBE (2 parcs nacionals), biodiversitat rica i endèmica.
- Una regió de **grans projectes**: port Tànger Med i la seva ampliació, LGV, Tànger Tech, grans projectes urbans.
- Una regió impulsora del **desenvolupament econòmic del país**, liderada per Tànger.
- Una regió **demogràficament atractiva** amb el 12% de la població total nacional en el 2,5% del territori nacional.

Unió de Municipis de Romagna Faentina

Sis municipis associats:

- Brisighella
- Casola Valsenio
- Castel Bolognese
- Faenza
- Riolo Terme
- Solarolo

Àrea global: 597,58 km²

Població: 88.4211 (2023)

- Diferents paisatges i densitats urbanes
- Regió entre dos mars i nord i sud
- Una economia variada: serveis, agricultura, indústria

Annex 1

Llistat d'acrònims

ATUSS	Agenda Transformadora Urbana per al Desenvolupament Sostenible
BRT	Trànsit Ràpid d'Autobusos (de l'anglès, Bus Rapid Transit)
FEDER	Fons Europeu de Desenvolupament Regional
GAM	Greater Amman Municipality (Municipalitat del Gran Amman)
GIS	Sistemes d'informació geogràfica (de l'anglès, Geographic Information Systems)
IZPA	Agència de Planificació d'Esmirna
LGV	Tren d'alta velocitat
ODS	Objectius de Desenvolupament Sostenible
PDR	Programa de Desenvolupament Regional
SECAP	Pla d'Energia Sostenible i Acció Climàtica
SIBE	Llocs d'Interès Biològic i Ecològic
SRAT	Esquema Regional d'Ordenació Territorial
VLR	Revisió local voluntària (veu en anglès, Voluntary Local Review)
VNR	Revisió nacional voluntària (veu en anglès, Voluntary National Review)
XAUL	Xarxa d'Agendes Urbanes Locals

Annex 2

Llistat de ponents a les taules rodones (ordre alfabètic)

- Hicham Bouziane, director de Planificació Regional i Desenvolupament, Consell Regional de Tànger-Tetuan-Al Hoceima
- Ester Capella, consellera de Territori del Govern de Catalunya
- Pilar Cervantes, Serveis de Planificació Urbana de la Diputació de Barcelona
- Marc Darder, cap del Gabinet Tècnic del Departament de Territori, Govern de Catalunya
- Carmen Garcia, Fundació CIEDES, Màlaga
- Dalya Hazar, directora de la unitat Visió 2054 del Departament Estratègic del Consell Metropolità de la Ciutat d'Esmirna, Turquia
- Ana B. Moreno, cofundadora d'OnCities
- Nasir Abdallah Mohammad Qandeel, Observatori Urbà d'Amman, Jordània
- Nel·la Saborit, directora general d'Agenda i Renovació Urbana de la Generalitat de Catalunya
- Monica Visentin, Unió de Municipis de Romagna Faentina, Regió d'Emília-Romanya, Itàlia

